

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte
Sākumizglītības skolotājs [2020]

BAIBA PURA

Pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšana 2.klasē sākumskolā

Bakalaura darbs

Darba vadītājs

Docente
Akadēmiskais amats

Dr. paed.
Zinātniskais /
akadēmiskais grāds

Daiga Kalniņa
Vārds, uzvārds

Paraksts

RĪGA 2024

Anotācija

Bakalaura darbā “Pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšana 2.klasē sākumskolā” darba autore ir izstrādājusi un aprobējusi plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas stratēģijas 2.klases skolēniem.

Bakalaura darbā analizēta zinātniskā literatūra saistībā ar pašvadītas mācīšanās ciklu: mērķa noteikšana, uzraudzīšana un tā novērtēšana. Balstoties uz literatūras analīzi, tika izstrādāti kritēriji pašvadītas mācīšanās prasmju definēšanai 2.klasē. Atlasītas atbilstošas metodes un paņēmieni pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšanai.

Pētījumā izmantotas vairākas metodes: zinātniskās literatūras analīze, dokumentu analīze, pedagoģiskais novērojums, pedagoģiskā izmēģinājumu darbība, datu statistiskā apstrāde un analīze.

Pētījuma rezultāti rāda, ka izstrādātās un aprobētās mācību stratēģijas ir veicinājuša plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas prasmju attīstību 2.klases skolēniem.

Bakalaura darbs sastāv no 52 lpp., 9 attēliem, 3 tabulām, 34 literatūras un avotu vienībām un 11 pielikumiem.

Atslēgas vārdi: pašvadīta mācīšanās, plānošana, uzraudzīšana, novērtēšana, pedagoģiskās stratēģijas.

Abstract

In the bachelor's thesis “Developing self-directed learning skills in the 2nd grade in primary school”, the author of the thesis has developed and implemented planning, self-monitoring and self-evaluation strategies for 2nd grade students.

The thesis analyzes scientific literature related to the self-directed learning cycle: goal setting, monitoring, and evaluation. Based on the literature analysis, criteria were developed for defining self-directed learning skills in the 2nd grade.

Appropriate methods and techniques for developing self-directed learning skills were selected. The study employed various methods, including scientific literature analysis, document analysis, pedagogical observation, pedagogical trial action, data statistical processing, and analysis.

The results of the research indicate that the developed and implemented teaching strategies have promoted the development of planning, self-monitoring, and self-evaluation skills in 2n grade students.

The bachelor thesis consists of 52 pages, 9 pictures, 3 tables, a list of 34 references and sources and 11 appendices.

Keywords: self-directed learning, planning, monitoring, evaluation, pedagogical strategies.

Saturs

Ievads.....	5
1.Pašvadītas mācīšanās teorētiskie aspekti.....	9
1.1.Pašvadītas mācīšanās prasmes	9
1.2.Pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšana	14
1.3.Pašvadītas mācīšanās stratēģijas	17
2.Empīriskais pētījums	25
2.1.Empīriskā pētījuma norises apraksts.....	25
2.2.Pašvadītas mācīšanās prasmes pētījuma sākumā	28
2.3.Mācību vide un izmantotās stratēģijas	31
2.4.Pašvadītas mācīšanās prasmes pētījuma beigās	37
Secinājumi	46
Literatūras un avotu saraksts	49
Pielikumi.....	53

Ievads

Mūsdienu vispārējās izglītības sistēmas attīstību 18. un 19. gadsimtā veicināja apgaismības kustība, kuras piekritēji atzina, ka izglītots cilvēks var veicināt valsts attīstību (Purēns 2017). Pirms industriālās revolūcijas tikai neliels skaits cilvēku bija guvuši formālu izglītību. Viduslaikos Eiropā par izglītību gādāja baznīca, dibinot “gramatikas skolas”. Ar laiku nesaskaņas radās mācību priekšmetu sakarā, kas tika iekļauti “gramatikas skolas” stundu sarakstos. Piemēram, Frānsiss Bēkons uzskatīja, ka mācību priekšmetu sarakstā nepieciešams iekļaut arī progresīvākas disciplīnas, vēsturi, modernās valodas, īpaši dabaszinātnes.

Pieaugot skepsei pret reliģiskām doktrīnām, daudzas ar reliģiju nesaistītas organizācijas sāka dibināt skolas savu mērķu vadītās. Pārsvārā tās bija saistītas ar tirdzniecību. Tomēr pārmaiņas reformai pienāca pavisam no citas puses. Sabiedrības uzskatus par skolu sniegto izglītību un mācību priekšmetiem reformēja faktori, kas saistījās ar zinātnes un tehnoloģiju attīstību un straujo industriālisma uzplaukumu, kas mainīja ekonomisko situāciju visā pasaulē (Robinsons 2013).

Sakarā ar to, ka rūpnīcām bija nepieciešami izglītoti strādnieki, valstis, viena pēc otras, dibināja izglītības ministrijas un birokrātisku aparātu, kas noteica skolu politiku un mācību saturu (Purēns 2017).

Pēdējās desmitgadēs atkārtoti ir samilzis jautājums par izglītības reformu. Izglītības reforma attiecas uz sistemātiskām pārmaiņām izglītības jomā, kuras mērķis ir uzlabot izglītības kvalitāti, efektivitāti un atbilstību mūsdienu prasībām.

21.gadsimtā nepieciešamību pēc izglītības reformām veicina strauja veco profesiju izzušana, kuru vietā rodas jaunas. Saistībā ar straujo IT tehnoloģiju attīstību, cilvēku darbības jomas ir tā mainījušās, ka izglītības sistēma ir spiesta veikt reformas, piedāvājot skolēniem un jauniešiem augstāka līmeņa prasmes.

Mūsdienu skola ir saskārusies ar pasīvu skolēnu, kuram jāsāk mācīties formulēt savus mērķus un vajadzības. Bieži vien viņam līdzās stāv noslogots skolotājs, kuram nav viegli katram skolēnam atrast piemērotāko mācību metodi. To visu padara sarežģītāku fakts, ka skola ir no dzīves atšķirta vide, ne skolēnam, ne skolotājam nav daudz informācijas kādas zināšanas skolēnam būs nepieciešams izmantot turpmākajā dzīvē (Purēns 2017).

Digitālās tehnoloģijas piedāvā meklētājprogrammas, kurās iespējams ātri un viegli iegūt nepieciešamo informāciju, tādēļ mūsdienu izglītībā uzsvars tiek likts nevis uz zināšanu uzkrāšanu, bet uz zināšanu praktisku pielietojumu un prasmēm savas zināšanas pielietot jaunās situācijās. Skolēniem nākotnē darba tirgū tiks vērtētas prasmes, ko viņi spēj paveikt ar savām zināšanām un kā viņi pielāgojas mainīgajai pasaulei (Fadel, Bialik. Trilling 2015).

Izglītības reformas mērķis ir veicināt aktīvu mācīšanos prasmju attīstību un skolēnu sagatavošanu darba tirgum. Galvenais uzdevums ir sagatavot un piedāvāt labāku izglītības sistēmu, kas atbilstu mūsdienīgām vajadzībām, un veicinātu izglītotu, kompetentu un pilntiesīgu sabiedrības izveidi.

Mūsdienīgu skolu uzdevums ir sagatavot skolēnus straujām ekonomiskām un sociālajām pārmaiņām, kas saistītas ar darba vietām, kuras vēl tikai radīsies. Pasaules globalizācija nes sev līdzī sociālās problēmas, kuras mēs vēl neapzināmies (Fadel, Bialik, Trilling 2015).

Šodienas sabiedrībā pastāv nepieciešamība mācīties jaunas prasmes un paplašināt savas zināšanas, jo darba tirgus mainās nepārtraukti. Šādā situācijā cilvēkam ir nepieciešamas prasmes plānot savu izglītību un spējas sekot līdzi visām pārmaiņām.

Turpmākai ekonomiskai izaugsmei ir nepieciešami skolēni, kam piemīt augsta līmeņa prasmes, kas saistītas ar radošo domāšanu, problēmu risināšanu un prasme pašvadīti mācīties (Vanags 2017).

Mūsdienu darba vidi un prasības maina straujā tehnoloģiju attīstība. Šīs jaunās tehnoloģijas parādās strauji un ir svarīgi mācīties pielāgoties šīm izmaiņām. Ātrā informācijas aprīte, pateicoties internetam, cilvēkiem dod iespēju iegūt visu nepieciešamo informāciju.

Neatkarīgi no cilvēka vecuma vai darba pieredzes pašvadīta mācīšanās ļauj cilvēkiem mācīties un attīstīties nepārtraukti mūža garumā. Digitālās tehnoloģijas ir padarījušas izglītību un mācīšanos daudz pieejamāku. Ir iespējama piekļuve dažādiem tiešsaistes kursiem, grāmatām, video materiāliem un citiem mācību resursiem, kas atvieglo mācīšanos un veicina pašvadītu mācīšanos. Cilvēkiem ir iespēja mācīties no citiem cilvēkiem izmantojot tīmekļa forumus, sociālos tīklus vai tiešsaistes apmācības platformas.

Skolām jāliek uzsvars uz kompetencēs balstītam vērtībām nevis uz tradicionālo zināšanu atprasīšanu un jāattīsta rakstura īpašības, kas veicina pašmācību (Fadel, Bialik, Trilling 2015).

Pašvadīta mācīšanās rada vēlmi pielāgoties jaunām situācijām, izaicinājumiem. Tā ir kompetence. Apgūstot pašvadītu mācīšanos, skolēns spēj pielāgoties jauniem uzdevumiem izmantojot domāšanas un motivācijas stratēģijas (Vanags 2017).

Spēja pašvadīt savu mācīšanos cilvēkam sniedz iespēju būt autonomam un pārvaldīt savu mācīšanās procesu. Cilvēks var izvēlēties ko mācīties, kad mācīties un kādā veidā to darīt. Saskaņā ar savām vajadzībām viņš var piemērot savu mācīšanās tempu un stilu.

Pētījuma problēma: Pašvadīta mācīšanās visos laikos būs aktuāla, jo pašvadītas mācīšanās prasmes dod iespēju izpētīt interesējošos jautājumus, kas tieši pašam cilvēkam šķiet nozīmīgi, tas veicina mācīšanās motivāciju, jo cilvēks var koncentrēties uz tēmu, kas patīk.

Pašvadīta mācīšanās palīdz attīstīt arī būtiskas prasmes - veidot mācību plānus, meklēt informāciju, analizēt un novērtēt avotus, veikt pašvērtējumu, pieņemt lēmumus un ieviest izmaiņas savā mācīšanās procesā.

Šīs prasmes ir noderīgas arī dzīvē ne tikai mācību kontekstā. Pašvadīta mācīšanās veicina elastību un pielāgošanos dažādām mainīgajām situācijām, kas tik ļoti svarīgi 21. gadsimtā un noder visa mūža garumā. Cilvēks, kam piemīt spēja pašvadīti mācīties, ir labāk sagatavots jaunajiem mainīgajiem apstākļiem un jaunajām prasībām, ko diktē mūsdienīgā pasaule. Protams, pašmācība prasa lielu neatkarību un izturību, jo cilvēks ir atbildīgs par savu mācīšanos un motivāciju.

Pašvadītas mācīšanās prasmes veicina izpratni par sevi, uzņēmību un gribasspēku, tas palīdz pārvarēt grūtības un sasniegt izvirzītos mērķus. Cilvēks, kas pašvadīti vada savu mācīšanos iegūst dziļāku izpratni, lielāku motivāciju un personīgo attīstību. Iepriekš uzskaitītais sekmē labāku dzīvi un dod iespēju veidot veiksmīgāku karjeru.

Skolēnam plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas stratēģiju pielietošana ir svarīga prasme. Tā palīdz attīstīt organizatoriskās un pašregulācijas spējas, uzlabo mērķtiecību un sasniegumus. Šīs prasmes ir būtiskas ne tikai skolēna izglītībā, bet arī turpmākajā dzīvē, veidojot labu pamatu personiskai un profesionālai attīstībai.

Svarīgi, katram bērnam dot iespēju izzināt pasauli, apzināties savu potenciālu, saskatīt sevi šajā mainīgajā pasaulē un sniegt tiem instrumentus, kuri palīdz pielāgoties dzīvei, lai pilnvērtīgi dzīvotu un veidotu savu dzīves kvalitāti.

Pētījuma objekts: pedagoģiskais process sākumskolā.

Pētījuma priekšmets: pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšana 2.klases skolēniem.

Pētījuma mērķis: pamatojoties uz zinātniskajā literatūrā gūtajam atziņām un praktisko izpēti, izstrādāt un aprobēt plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas stratēģijas 2.klases skolēniem.

Pētījuma jautājums: kā sekmēt tādu pašvadītas mācīšanās prasmju, kā plānošana, sevis uzraudzīšana un sevis novērtēšana, attīstību 2.klasē.

Pētījuma uzdevumi:

1. Analizēt zinātnisko literatūru par pašvadītu mācīšanos.
2. Balstoties uz literatūras analīzi, izstrādāt un ieviest plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas stratēģijas 2.klases skolēniem pašvadītu mācīšanās prasmju attīstīšanai.
3. Aprobēt pašvadītas mācīšanās stratēģijas 2.klases skolēniem.
4. Apkopot un izvērtēt pētnieciskās un praktiskās darbības rezultātus, izdarot secinājumus.

Pētīšanas metodes:

Teorētiskās pētījuma metodes - zinātniskās literatūras analīze, dokumentu analīze.

Empīriskās pētījuma metodes - pedagoģiskais novērojums, pedagoģiskā izmēģinājumu darbība, datu statistiskā apstrāde un analīze.

Pētījuma bāze: Rīgas X.vidusskolas 2.d klases 29 skolēni.

Pētījuma norises laiks: no 2023.gada 1.septembra līdz 2023.gada 22.decembrim.

1. Pašvadītas mācīšanās teorētiskie aspekti

1.1. Pašvadītas mācīšanās prasmes

Katrs skolotājs vēlētos, lai klase būtu pilna ar “gudriem skolēniem”, kuriem piemīt motivācija mācīties, kuri prot aktīvi izvirzīt savus mērķus un ir spējīgi vadīt savu mācīšanos, objektīvi novērtējot mācīšanās rezultātus. Šajā sakarā skolēniem būtu jāpiemīt noteiktām prasmēm un rakstura īpašībām, kas veicinātu pašiem vadīt savu mācīšanos.

Šajā nodaļā autore vēlas apskatīt pašvadītas mācīšanās teorijas, pievēršot nozīmi tādiem aspektiem, kā pašvadīta mācīšanās, metakognitīvās prasmes un kompetences. Autore vērs uzmanību pedagogu un ekspertu viedokļiem par pašvadītas mācīšanās nozīmi un tās lomu mūsdienu izglītībā, pieminot dažādas prasmes, kas tiek uzskatītas par būtiskām nākotnes darba tirgū.

20. gadsimta otrajā pusē radās pašregulētās mācīšanās teorijas. Tās lielā mērā balstījās uz amerikāņu psihologa Alberta Banduras teorijām. Teorijas apskatīja sociālkognitīvo mācīšanos un pašregulāciju. Laika gaitā psihologi un pedagogi izstrādāja dažādus pašregulējošās mācīšanās modeļus. Viens no tiem bija amerikāņu pedagogs Berijs J.Cimmermans, kurš izveidoja ciklisko pašregulētās mācīšanās modeli. Cikls sākas ar apdomu fāzi, kurā skolēns nosaka savu mācību mērķi un motivē sevi, turpinās ar darbību, kurā skolēns vēro un regulē sevi un noslēdz ar refleksijām, kurā skolēns novērtē veikumu un veido savu attieksmi pret to. Refleksija rosina uz jaunu mācību ciklu (Purēns, 2017).

Rokasgrāmatā skolotājiem “Developing self-regulation Learners: Beyond Achievement to Self efficacy.”, autori pauž savu uzskatu: “Mēs uzskatām, ka visiem studentiem ir iespēja kļūt par ”gudriem skolēniem” un studēt efektīvāk, ja viņi izmanto pašregulācijas procesus (self-regulatory processes)” (Zimmerman, Booner, & Kovach, 1996).

Darba autori iedvesmo minētās rokasgrāmatas priekšvārdā teiktā atziņa: “Ja tu iedod vīrietim zivi, tu viņu baro dienu. Ja tu iemāci vīrietim makšķerēt, tu viņu pabaro uz mūžu Konfūcijs (551-479 p.m.ē.) ”.

Atsaucoties uz B.J.Cimmerman, projekta Skola2030 “Kompetenču pieeja mācību saturā” vecākais eksperts E.Vanags, raksturo pašvadītas mācīšanās procesu, kā pieeju, kurā skolēns aktīvi piedalās savas izglītības procesā, apgūst jaunas zināšanas, prasmes un kompetences. Šajā procesā skolēns ir galvenais iniciators un vadītājs savas mācību pieredzes veidošanā. E.Vanags piebilst, ka pašvadītas mācīšanās prasmju apgūšana ir būtisks pamats, lai pēc skolas beigšanas jaunieši spētu turpināt mācības augstskolā vai uzsākt profesionālās darba gaitas. Bez citu pamudinājuma plānotu, vadītu un novērtētu savu mācīšanos un sasniegumus,

kā arī mācētu tos paši uzlabot. Pēc autora domām, pašvadīta mācīšanās ir jāapgūst jau no agras bērnības, jo šī ir noteicoša kompetence (Vanags, 2019).

V.Purēns uzskata, ka pašizziņas un pašvadības prasmes iemāca skolēnam pašam vadīt savu mācību procesu un veicina patstāvīga skolēna izaugsmi. Vadoties no psihologu atziņām, autors modelē pašvadīta skolēna tēlu: “Par sava veida ideālu ir kļuvis pašapzinīgs cilvēks ar kritisku domāšanu, kas spēj regulāri mainīties un saglabāt sevī garīgu līdzsvaru” (Purēns 2017).

LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes profesore G.Svence mācību procesā liek uzsvaru uz skolēncentrētu pieeju. Profesore uzskata, ka šīs pieejas mērķis veicina kritisko un analītisko domāšanu, problēmu risināšanas prasmi un pašregulāciju, tādēļ liela nozīme ir pašvadītas mācīšanās prasmei. Profesore norāda, ka pašvadīta mācīšanās iekļauj vienmēr skolēna iekšējo regulāciju. G.Svence izmanto B.J.Cimmerman definīciju: „Pašvadīta mācīšanās ļauj skolēniem kļūt par savas mācīšanās noteicējiem” (Svence, 2020).

Minētie autori norāda, uz ieguvumiem, ko sniedz pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšana un pielietošana:

- veicina lielāku vēlmi mācīties;
- mācīšanās kļūst mērķtiecīga;
- rodas labākas spējas atcerēties zināšanas;
- attīstās prasme noteikt un izvirzīt mērķus;
- piefiksēt savas domas, emocijas un darbības;
- uzlabo spēju darboties stratēģiski (izmantot mācīšanās stratēģijas un pielāgot metodes);
- veicina spēju darboties produktīvāk un elastīgāk;
- palīdz pašnovērot un pašvērtēt darba efektivitāti;
- veicina paša skolēna izaugsmi;
- uzlabojas klases klimats.

Analizējot iepriekš minēto, darba autore secina, ka mācoties pašvadīti skolēns apgūst mācīšanās stratēģijas, kas uzlabo spējas darboties stratēģiski un izmantot sev piemērotākās mācīšanās metodes, tādējādi skolēns nonāk pie efektīva mācību procesa. Pašvadītas mācīšanās process sniedz skolēniem personīgās kontroles sajūtu, kas ir galvenais iekšējās motivācijas avots, lai turpinātu nākotnē mācīties pašam.

Skaidrojošā un sinonīmu vārdnīca Tēzaurs vārdu metakognīcija ierindo pie psiholoģijas jomas un skaidro tās nozīmi, kā domāšanu par domāšanu vai atziņu sistematizāciju. Kembridžas vārdnīca vārdu metakognīcija skaidro, kā zināšana un izpratne par savu domāšanu, piebilstot, ka metakognīcija ir viena no cilvēka vismodernākajām izziņas spējām.

Vārds metakognīcija ienācis arī “Skola 2030” kontekstā. Grāmatas “Psiholoģija jaunajam skolotājam” autore G.Svence vērš uzmanību OECD dokumentam par “Izglītības kompasu 2030”, no kurienes metakognitīvā mācīšanās iekļauta Latvijas izglītības sistēmā. G.Svence metakognitīvo mācīšanos raksturo kā apziņas un kontroles procesu izmantošanu, lai pārvaldītu savu mācīšanos un uzlabotu mācīšanās rezultātus. Šādā veidā skolēns padara sevi par mācīšanās procesa vadītāju. Mācību procesā skolēns apzinās savu domāšanu, saprašanas līmeni, mērķus un stratēģijas, kuras viņš izmanto (Svence, 2020).

Darba autore uzskata, ka metakognitīvā mācīšanās ir būtiska, jo palīdz skolēniem aktīvi sekot līdzi un uzlabot savu mācīšanās procesu. Process ietver skolēna pašrefleksiju, darbību analīzi un pašvērtējumu, kas veicina efektīvu mācīšanos un attīsta skolēnu gan akadēmiski, gan personīgi.

Veicot literatūras analīzi, darba autorei nācās sastapties ar jēdzienu “prasme”. Skaidrojošā un sinonīmu vārdnīca Tezaurs prasmi skaidro, kā īpašību un procesu kopumu kāda uzdevuma veikšanai, kam piemīt noteikta sistēma (Tezaurs 2023).

Apskatot šo jautājumu, darba autore uzsver, ka Latvijas izglītības nākotne ir saistīta ar pasaules valstu izglītības projektu, kura pamatnostādnes mūsu valsts integrējusi veicot izglītības reformu projektā “Skola 2030”. Organizācija OECD prasmes definē: “Prasmes ir spēja veikt procesus un prast atbildīgi izmantot savas zināšanas mērķu sasniegšanai. Procesi ietver zināšanu, prasmju, attieksmes un vērtību mobilizāciju, lai sniegtu kompleksus risinājumus.” Veicot avota, organizācijas OECD mājaslapas analīzi, darba autores uzmanību piesaistīja OECD “Learning compass 2030”, kas izšķir trīs dažādus prasmju veidus: kognitīvās un metakognitīvās prasmes, sociālās un emocionālās prasmes, fiziskās un praktiskās iemaņas.

Organizācijas OECD min trīs galvenos (atslēgas) punktus nākotnes prasmēm:

- Tā, kā datortehnoloģijas ir aizvietojušas darbaspēku ikdienas uzdevumu veikšanā, tās ir radījušas arī jaunas nodarbinātības iespējas darbiniekiem ar neikdienišķām kognitīvajām prasmēm, piemēram, radošumu, sociālajām un emocionālajām prasmēm.
- Lai saglabātu konkurētspēju, darbiniekiem būs nepārtraukti jāapgūst jaunas prasmes, kas prasa elastību, pozitīvu attieksmi pret mūžizglītību un zinātkāri.
- Lai kļūtu par atbildīgu pilsoni, sociālās un emocionālās prasmes var būt tikpat svarīgas, dažos gadījumos pat svarīgākas, kā kognitīvās prasmes (OECD mājaslapa).

Autore secina, ka šādu prasmju “SKILLS FOR 2030” iedalījumu veicinājušas straujās ekonomiskās un sociālās pārmaiņas. Ņemot vērā tendenci, kā globalizācija un mākslīgā intelekta attīstība maina darba tirgus prasības un prasmes, kas nepieciešamas, lai darbinieki gūtu panākumus, cilvēkiem vēl vairāk nāksies paļauties uz savām unikālajām cilvēka spējām - radošumu, atbildību un spējām mācīties visu mūžu. Sociālās un emocionālās prasmes, tādas, kā

empātija un cieņa pret citiem, kļūs būtiskākas, jo skolas un darba vietas kļūst etniski un multilingvāli daudzveidīgākas.

Darba autore vērs uzmanību vēl kādai organizācijas OECD prasmju definīcijai: “Prasmes ir daļa no holistiskas kompetences koncepcijas, kas ietver zināšanu, prasmju, attieksmju un vērtību mobilizāciju, lai risinātu sarežģītus uzdevumus”.

Turpinot tēmu, prasmes ir saistītas ar jēdzienu “kompetence”, kas savā attīstības ceļā ir lietots dažādās nozīmēs gan zinātnē, gan sadzīvē. Vārds “kompetence” ir cēlies no latīņu valodas vārdiem *con* (ar) un *petere* (pretendēt, prasīt), laika gaitā vārdam “kompetence” franču valodā radās sinonīmi - “rīkoties spējīgs”, “saprātīgs” (Purēns 2017). Mūsdienu skaidrojošā un sinonīmu vārdnīca Tēzauris vārdu “kompetence” skaidro kā lietpratību, plašas zināšanas, profesionāla pieredze, izpratne kāda jautājumā vai jautājumu kopumā.

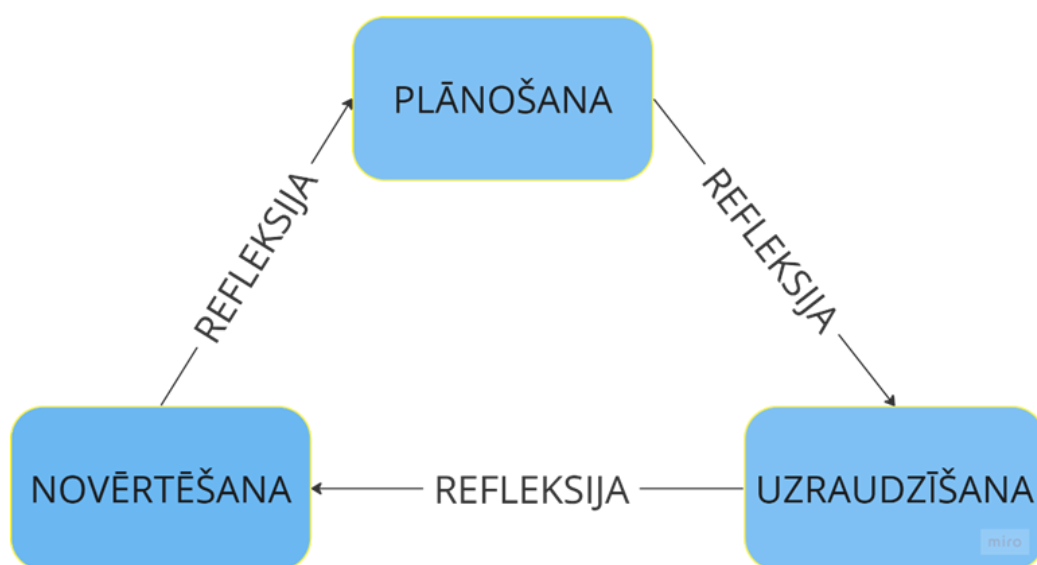
Rokasgrāmatas “Pedagogu plānošanas prasmes kompetenču izglītībā” (Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzija, 2017) autori kompetenci definē: “Kompetence ir zināšanu integrācija (zināt), spējas (zināt kā), metakognitīvās metodiskās prasme (zināšanas kā darīt, kā transformēt, vispārināt, apgūt un organizēt informāciju, risināt problēmas), personiskās un sociālās spējas (sadarboties, mijiedarboties ar citiem, uzņemties iniciatīvu, saskarties un vadīt jaunas un sarežģītas situācijas, uzņemties personisko un sociālo atbildību)”.

Jebkura mācīšanās sastāv no skolēna darbības un nodoma, kāpēc skolēns veic šo darbību. Virspusēji mācoties skolēns cenšas saņemt nepieciešamo sekmīgo atzīmi. Mācoties iedziļinoties skolēna nodoms ir izprast mācīšanās nozīmi. Monogrāfijas “Mācīšanās lietpratībai” autore piešķir lielu nozīmi skaidri definētiem sasniedzamajiem rezultātiem, par kuriem tiek kopīgi diskutēti, labi izplānotai stundai, kurā iekļauta pārnese, atvēlētam laikam praktizēties un konstruktīvas atgriezeniskā saites sniegšanai. Šādi skolēnam ir iespēja saskatīt attiecības starp mācību satura elementiem, izvirzīt pieņēmumus par doto problēmu. Izvēloties mācīšanās iedziļinoties metodi, skolotājs pozitīvi sekmē skolēna pieeju mācībām (Namsone, Oliņa, 2017).

Darba autore secina, ka mācīšanās iedziļinoties skolēnos attīsta augsta līmeņa domāšanas prasmes (lietot metakognitīvos paņēmienus); prasmi vērtējoši analizēt jauno informāciju, saistot to ar esošajām zināšanām; risināt problēmas jaunās situācijās, veicot zināšanu pārnesi (reālās dzīves situācijās); dod lielāku izpratni par mācīšanās nozīmi; palīdz labāk apgūt mācību saturu un kopumā attīsta skolēnos kompetenci.

Apskatot kognīcijas, t.i., domāšanas un izziņas jautājumu, pastāv viedoklis, ka metakognitīvā mācīšanās apvieno kognitīvās un metakognitīvās prasmes vienotā veselumā, kā arī, pašregulācijas prasmes un metakognitīvās prasmes ir saistītas (Svence, 2020).

Ir vienkāršas un zemākas kognitīvās funkcijas un sarežģītākas vai augstākas (kritiskā domāšana, problēmrisināšana, spriestspēja). Turpat ir arī plānošana un uzraudzīšana, nepietiek tikai ar labu atmiņu vai uzmanību, bet nepieciešams sev prātā izveidot mehānismu, kā es varu vadīt šos procesus. Pēc eksperta E.Vanaga domām, lai pašvadītas mācīšanās laikā skolēns vadītu savu domāšanu, mācīšanos, emocijas un uzvedību, mācīšanās procesam jānotiek metakognitīvā līmenī. E.Vanags min četrus principus uz kuriem balstās pašvadīta mācīšanās metakognitīvā līmenī, tā ir plānošana, uzraudzīšana, novērtēšana, ko apvieno refleksijs (sk. 1. attēlu). Refleksijs ir spēja izjautāt pašam sevi (Vanags, 2018).

1.attēls. Pašvadīta mācīšanās.

Rakstā “Bērnu intelektuālo procesu attīstība sākumskolā” tiek apskatīta bērnu izglītības un attīstības procesa dažādi aspekti – atmiņa, uzmanība, domāšana un runa – sākumskolas vecumposmā. Līdz skolas vecumam bērniem izziņas procesi attīstās vairāk spontāni, bet sākumskolas vecumposmā sāk piemēroties sociālajām normām. Sākumskolas vecumposma bērniem ir raksturīga mehāniskā atmiņa un autore iesaka veicināt informācijas apguvi, veidojot asociācijas un loģiskas sakarību. Šī vecumposma bērniem svarīga ir arī pieredzes iegūšana un eksperimentēšana ar jaunajām zināšanām. Ar laiku atmiņa pamazām kļūst noturīgāka. Uzmanības attīstībai svarīga ir bērna aktīvā darbība un eksperimenti, gan skolā, gan mājās. Kas attiecas uz domāšanas procesu, rakstā minēta pāreja no konkrētas pie abstrakti loģiskas domāšanas. Lai veicinātu abstrakto domāšanu, svarīgi piedāvāt uzskates materiālus un attīstīt radošo domāšanu. Turklāt raksta autore uzsver laika plānošanas svarīgumu, atsaucoties uz pētījumiem, bērni, kas plāno savu laiku, uzrāda labākus rezultātus mācībās (Žurilo 2016).

Autore secina, ka pašvadītas mācīšanās procesam ir liela nozīme izglītībā. Veicot mācību procesu, to ir svarīgi apskatīt no dažādiem skatupunktiem. Bakalaura darba autore min vairāku autoru viedokļus par to, kā pašvadīta mācīšanās veicina skolēnu mācību efektivitāti un personīgo attīstību. Piekrīt, ka metakognitīvās prasmes ir svarīgas pašvadītas mācīšanās procesā, jo metakognīcija ir apziņas un kontroles procesu izmantošana, lai uzlabotu mācīšanos. Tas nozīmē, ka skolēni aktīvi seko līdz savam mācību procesam, analizē savu domāšanu un pielieto atziņas, lai uzlabotu savus mācību rezultātus. Atsaucoties uz Latvijas izglītības sistēmu, darba autore uzskata, ka pašvadīta mācīšanās un metakognitīvās prasmes ir būtiskas, lai sagatavotu skolēnus nākotnes darba tirgū, kurā prasmes un kompetences būs svarīgākas par vienkāršu zināšanu uzkrāšanu. Darba autore secina, ka pašvadīta mācīšanās un metakognitīvās prasmes ne tikai uzlabo skolēnu akadēmiskās prasmes, bet arī veicina personīgo izaugsmi un uzlabo klases klimatu. Šīs prasmes palīdz skolēniem kļūt par aktīviem un atbildīgiem mācību procesa dalībniekiem.

Bakalaura darba autore uzsver, ka pašvadīta mācīšanās un metakognitīvās prasmes ir būtiskas izglītības procesā un veicina skolēna sagatavotību nākotnes darba tirgum. Šīs prasmes palīdz skolēniem ne tikai apgūt zināšanas, bet arī attīstīt sevi, kā pašmotivētus un pašregulējošus indivīdus.

1.2. Pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšana

Kolektīvās monogrāfijas “Mācīšanās lietpratībai” autori, atsaucoties uz ASV zinātņu akadēmijas nacionālās pētniecības padomes ziņojumu, nosauc skolotāju darbības, kas sekmē mācīšanos iedziļinoties. Mācīšanās skolēniem sākās ar skaidru izpratni par to, kā tā noritēs un skaidri definētu sasniedzamo rezultātu. Skolotājs piedāvā vairākus, daudzveidīgus piemērus un demonstrējumus apgūstamajiem jēdzieniem un uzdevumiem. Piedāvā skolēniem izaicinošus, intelektuāli sarežģītus uzdevumus. Rosina jautājumu uzdošanu un diskusijas. Skolotājs apzināti strādā pie skolēnu motivācijas palielināšanas. Izmanto formatīvo vērtēšanu, lai sniegtu atgriezenisko saiti.

Methodiskais līdzeklis skolotājiem “Kā attīstīt caurviju prasmes” sniedz praktiskus ieteikumus kā attīstīt pašvadītu mācīšanos. Iesākumā izvērtēt klasi, kurā tiks vadītas nodarbības. Novērtēšana tiek veikta pēc tabulas, kas balstīta uz izglītības standartā ierakstītiem sasniedzamiem rezultātiem skolēnam. Vēlams izvēlēties vienu prasmi, ko attīstīt skolēnos un apgūstot to, turpināt tālāk virzīt skolēnus uz nākamo prasmju līmeni. Methodiskais līdzeklis skolotājiem piedāvā arī skolotāja darbības izvērtējuma paraugu, kā skolotājs rīkojas stundās, ar

kādām darbībām skolotājs veicina pašvadītas mācīšanās prasmju apguvi un cik bieži. No skolotāja ir atkarīgi trīs galvenie soļi: modelē pats, plāno atbilstošus uzdevumus un iekārto vidi, procesā virzi skolēnu mācīšanos (Oliņa, Hačatrzjana, Mazpane N.D.).

Kolektīvās monogrāfijas “Mācīšanās lietpratībai” autori uzskata, ka skolēna mācīšanās dziļumu lielā mērā nosaka mācīšanās paņēmieni, kurus izmanto skolotājs. Skolotājs mudina skolēnus pašiem formulēt jautājumus, skaidrojumus, prognozes un veidot minimālus teorētiskus skaidrojumus mācību stundas laikā. Skolotājs rūpīgi izvēlas piemērus un nodrošina atbilstošu atbalstu un pārraudzību, lai novērtētu un atbalstītu skolēnu procesu ceļā uz mērķi. “Skolotājs staigā pa klasi un runā veidā, kas iesaista skolēnus nosacīti “publiskā” mācīšanās procesā, uzklauso viņus un piedāvājot viņu domu gaitu pārējiem skolēniem apspriešanai. Skolotājs kopīgi ar skolēniem konstruē idejas, strādā sadarbojoties, lai radītu un veidotu kopīgu izpratni, piemēram, par matemātiskiem jēdzieniem vai prasmju apguvi latviešu valodā” (Oliņa, Namsone 2018).

Skola2030 vecākie eksperti E.Vanags un I.Mazpane pētītu citu valstu pieredzi, nosauc vairākus nosacījumus pie kuru ieviešanas vislabāk izdodas attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes. Iesākumā prasmes sāk attīstīt pakāpeniski un tieši. Skolotājs izzina un ņem vērā skolēnu intereses, viedokli, mācīšanās vajadzības. Skolotājs novērtē skolēnu spējas domāt un veicina refleksiju par viņu domām mācīšanās laikā. Refleksija ir klātesoša visām pašvadītas mācīšanās fāzēm, kas tiek īstenotas. Skolotājs sākumā nosaka līmeni, kurā attīstīs prasmi pašvadīti mācīties. Autori iesaka sākt ar vieglākiem uzdevumiem, lai vingrinātos domāšanas stratēģiju izmantošanā. Šie uzdevumi ir kā treniņš, lai iemācītos vadīt savu mācīšanos, vispirms iemācoties prasmīgi reflektēt. Nākamajā pakāpē skolotājs māca un rosina izmantot mācīšanās stratēģijas. Kad skolēni stratēģiju sāk lietot patstāvīgi, skolotājs aicina skolēnus reflektēt, kā izvēlēto stratēģiju iespējams pielāgot sev nepieciešamajiem gadījumiem. Svarīgi, lai skolēns savas kļūdas uztvertu, kā iespēju augt (Mazpane, Vanags 2019).

Darba autori uzrunāja pētījums par pašvadītas mācīšanās prasmju veicināšanu sākumskolas 4.klasē, Vācijā. Pētījums saistīts ar skolotāju darbību, lai mācītu un rosinātu skolēnus izmantot pašvadītas mācīšanās stratēģijas. Pētījuma autori ir secinājuši, ka daudzi skolotāji nepietiekami velta laiku pašvadītas mācīšanās stratēģiju apmācībai. Pētījuma mērķis bija izveidot atbalsta mehānismu, lai palīdzētu skolotājiem efektīvi ieviest pašvadītas mācīšanās stratēģiju mācīšanu ceturtās klases skolēniem. Kā pētīšanas metodes tika izmantota anketēšana un skolēnu mācību dienasgrāmata. Skolēnu pašvadītas mācīšanās prasmes tika analizētas pētījuma sākumā un beigās, apkopotī rezultāti un izdarīti secinājumi. Tāpat arī, tika izveidotas divas grupas: vienas grupas skolotāji tika speciāli apmācīti pašvadītas mācīšanās stratēģiju mācīšanai un otra grupa, skolotāji, kas nepiedalījās speciālajās apmācībās. Pētījuma rezultāti

neliecināja par būtiskiem uzlabojumiem speciāli apmācīto skolotāju grupā, salīdzinājumā ar neapmācīto skolotāju grupu. Abu pētāmo grupu skolēniem vienlīdz paaugstinājās pašvadītu stratēģiju prasmju izmantošanas līmenis. Pētnieki savos secinājumos norāda, ka ikvienam skolotājam ir potenciāls ieviest pašvadītas mācīšanās stratēģiju mācīšanu savās klasēs (Benick, Dorrenbacher-Ulrich, Weißenfels, Perels 2021).

Pētnieki uzsvēra pētījuma problēmu, pāreja no sākumskolas uz pamatskolu tiek uzskatīta par kritisku posmu skolēnu izglītībā, pieprasot paaugstinātas mācīšanas kompetences. Šajā sakarā ir svarīgi attīstīt un nostiprināt pašvadītas mācīšanās stratēģijas. Vācijā šī stratēģiju apguve sākas jau sākumskolā, kur tiek uzsvērtas pašvadītas mācīšanās nozīme. Digitālajā un tālmācības kontekstā, pieaug prasības studentu motivācijai, darbaspējai un paškontrolei. Pašvadītas mācīšanās stratēģijas, īpaši metakognitīvie procesi, ir būtiski veiksmīgam mācību procesam nākotnē. Skolēni, kuri spēj plānot, uzraudzīt un reflektēt par savu mācību procesu, izceļas, kā veiksmīgāki arī digitālajā mācību vidē. Šī iemesla dēļ ir būtiski, lai skolotāji vienmēr efektīvi veicinātu skaidru pašvadītas mācīšanās stratēģiju mācīšanu (Benick, Dorrenbacher-Ulrich, Weißenfels, Perels 2021).

Analizējot pētījumu, darba autore vērs uzmanību pašvadītas mācīšanās stratēģiju iedalījumam. Pētījuma autori uzsver, ka pašvadītas mācīšanās stratēģiju apguves veicināšana var notikt tieši vai netieši, izmantojot gan instrukcijas, gan mācību vidi. Tieša veicināšana ietver demonstrējošu instrukciju, kur skolotājs skaidri un verbāli izklāsta pašvadītas mācīšanās stratēģijas. Skaidra instrukcija nodrošina izskaidrošanu un diskusiju par iespējamās stratēģijas izmantošanu, atklāj šo stratēģiju priekšrocības un lietošanas situācijas. Netiešā veicināšana ietver mācību vides izveidi, kas atbalsta neatkarīgu un pašvadītu mācīšanos. Tāpat, izmantojot skolēnu dienasgrāmatas, ir iespējams palielināt skolēnu pašu uzraudzības iespējas, ņemot vērā to, ka jau no 6 līdz 7 gadiem bērni attīsta metakognitīvo apziņu. Šī pieeja ir piemērota sākumskolas skolēniem un piedāvā iespēju sistemātiski un apzināti strādāt ar savu mācīšanās procesu (Benick, Dorrenbacher-Ulrich, Weißenfels, Perels 2021).

Pašvadītas mācīšanās pieejai vajadzētu tikt integrētai ikvienā mācību jomā. Šajā gadījumā skolotājam plānojot mācības būtu jāsadarbojas kopā ar kolēģiem, veidojot kopīgu pašvadītas mācīšanās īstenošanas plānu. Veidojot kopīgus mācību materiālus un organizējot vienādas novērtējuma rīkus, svarīgi ir sistemātiska pieeja (Oliņa, Hačatrjana, Mazpane N.D.).

Pēc darba autores domām, liela loma pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšanā ir skolotāja izvēlētajām mācīšanas metodēm, paņēmieniem un prasmei piemeklēt atbilstošus uzdevumus. Prasmes tiek attīstītas pakāpeniski, izvēloties kādu vienu, vispirms mācot skolēnus reflektēt. Tā, piemēram, pašvadītas mācīšanās prasmju attīstību skolotājs klasē var rosināt ar veicinošām diskusijām, aicinot skolēnus spriest par to, kas viņiem palīdzēja un kas traucēja

izpildīt uzdevumu. Ja diskusijas ir mērķtiecīgas un strukturētas, tās skolēnos veicina pašrefleksijas spējas. Skolēni lieto vārdus, kuri apzīmē domāšanas procesus un pašvadītas mācīšanās norises. Tas skolēniem sniedz iespēju dalīties ar savu mācīšanās un domāšanas pieredzi.

Darba autore secina, ka pašvadītas mācīšanās prasmes attīstībā ir svarīga skolotāja loma un tā darbības veidi. Skolotājam ir galvenā loma mācīšanās procesa sekmēšanā. Viņam jāpiedāvā skolēniem daudzveidīgi piemēri, demonstrējumi un izaicinoši uzdevumi, lai veicinātu izpratni un dziļumu mācību procesā. Skolotājam jāveicina skolēnu motivācija, piedāvājot interesantas un izaicinošas mācību pieredzes. Izmantojot formatīvo vērtēšanu, skolotājs sniedz atgriezenisko saiti. Skolotājs palīdz skolēniem sākt ar vieglākiem uzdevumiem, lai trenētu domāšanas stratēģijas un veicinātu refleksiju, pielāgojas skolēnu vajadzībām un interesēm, piedāvājot mācību materiālus un metodes, kas atbalsta pašvadītu mācīšanos. Skolotājs, atbilstoši pašvadītam mācību procesam, pielāgo mācību vidi un veicināt mācīšanās stratēģiju mācīšanu skolēniem.

Pašvadīta mācīšanās prasmju attīstīšana prasa sistemātisku pieeju un sadarbību starp skolotājiem, veidojot kopīgus pašvadītas mācīšanās īstenošanas plānus un materiālus. Pašrefleksija ir būtiska pašvadītas mācīšanās prasmju attīstībā, un skolotājam jāveicina skolēnu spēja domāt par savu mācīšanās pieredzi un izmantot vārdus, kas apzīmē domāšanas procesus. Skolotāja izvēlas arī piemērotas mācīšanas metodes un paņēmienus, kas veicina skolēnu iesaistīšanos mācību procesā un darbu stundā.

1.3. Pašvadītas mācīšanās stratēģijas

Skolotājam ir iespēja veicināt skolēnu iekšējo motivāciju un interesi par mācību saturu. Demonstrēt, ka mācīšanās ir iepriecinoša un atklājoša procesa daļa nevis tikai pienākums, piedāvājot dažādas mācīšanās stratēģijas, skolotājs var iemācīt skolēniem tās izmantot veiksmīgi savu mācīšanās mērķu sasniegšanai.

Pašvadītas mācīšanās pamatā ir meta izzīņa, tādēļ skolēniem ir jāzina, kā izmantot metakognitīvās stratēģijas. Lai veiksmīgi izmantotas metakognitīvās stratēģijas, jānovērtē stratēģiju izmantošanas efektivitāte un to pielāgošana noteikta uzdevuma veikšanai. Sekojot savām domām un mācību procesa norisei, skolēni var uzdot jautājumu: "Cik labi es protu šo stundas tēmu un kas man vēl jāmacās? Kādi kognitīvi līdzekļi var man palīdzēt uzlabot savas mācības?" Skolēns apzināti lieto dažādas stratēģijas, piemēram, kā labāk atcerēties un pieskaņoties attiecīgajai situācijai. Pašvadītas mācīšanās instrumentus jeb stratēģijas E. Vanags

iedala trīs līmeņos: motivācijas līmenī, pašvadības jeb metakognitīvo procesu līmenī, iemācīšanās jeb kognitīvo procesu līmenī. Uzsverot, ka stratēģiju apgūšana nav pašmērķis, bet veids kā palīdzēt efektīvāk sasniegt mērķi vai veikt uzdevumu (Vanags 2018).

Skolotāji izmanto pašvadītas mācīšanās stratēģijas, lai virzītu skolēnus uz patstāvīgu mācīšanos un uzņemtos personīgu atbildību par savu mācīšanos. Izmantojot atvērtus jautājumus mācību procesā, stratēģija "Atklātie jautājumi" skolotājam var palīdzēt attīstīt skolēnu pašvadītas mācīšanās prasmes. Atvērtie jautājumi ir labs veids, kā iesaistīt skolēnus un izraisīt viņu zinātkāri, kas galu galā noved pie "pašmācības" skolēnos. Skolotājam ir jārada jautājumi, kas mudina skolēnus pētīt, kritiski domāt un analizēt. Skolotājiem jāuzdod dažādi jautājumi, ne tikai tie, kas saistās ar mācību tematu. Tas ne tikai veicina pašvadītu mācīšanos, diskusiju un domāšanu, bet arī ļauj skolotājam veidot pozitīvas attiecības ar skolēniem un nodrošināt ar tūlītēju atgriezenisko saiti par skolēnu zināšanām un izpratni.

Skolotāja stratēģija "Jauktais stils" galvenokārt ir vērsta uz mācību programmas apvienošanu ar skolēnu interesēm un vajadzībām. Tās galvenais mērķis ir radīt uz skolēniem orientētu mācību vidi. Ir ieteicams iesaistīt skolēnus, sniedzot ieskatu pieaugušo izglītībā, ieskatu profesijās un nākotnes plānos. Tas ļautu skolēniem uzņemties galveno atbildību par savu mācīšanos.

Tehnoloģiju iekļaušana kā pašvadītas mācīšanās izglītības līdzeklis ir efektīvs veids. Ar tām ir iespējams izveidot dinamisku mācību vidi. Tehnoloģijas sniedz skolēniem iespēju radoši iesaistīties mācību procesā. Skolas piedāvāto mācību tīklu, tiešsaistes mācību iespēju, sociālo mediju rīku un pašnovērtējuma rīku izmantošana ne tikai palīdz padarīt mācīšanos jauku, bet arī uzliek skolēniem lielāku atbildību uzņemties iniciatīvu mācībās.

Efektīgas pašvadītas mācīšanās stratēģijas, lai skolēni varētu apgūt jaunu tēmu: noteikt mērķus katram solim; mērķiem ir jābūt konkrētiem, nevis vispārīgiem; mērķi ir jāizveido tā, lai progresam būtu viegli izsekot; mērķiem jābūt reālam; mērķiem ir jābūt atbilstošiem un saskaņotiem ar to, kas jāsasniedz; mērķim jānosaka termiņš; jāizvēlas piemērota mācību metode; nepadodoties un saglabāt optimismu. Arī prasme pieņemt pozitīvu kritiku ar ieteikumiem piedāvā skolēnam izaugsmes iespējas.

Pašvadīta mācīšanās nav tikai mācīšanās izglītības nolūkā, bet lai attīstītu sevi kā individu. Zināšanas ir tikai viens no aspektiem, otra puse ir mācību pieredzes iegūšana un individualitātes attīstīšana. Lai atbalstītu individuālo attīstību, mācīšanās pieredze ir jāizbauda (Meins2022).

Raksts "Measuring strategy use with self-report instruments: theoretical and empirical considerations" sniedz ieskatu dažādās jomās, kas saistītas ar mācīšanās stratēģiju izpēti un vērtēšanu, norādot uz metodoloģiskiem un praktiskiem aspektiem šajā jomā (Schellings, Van

Hout-Wolters 2011). Rakstā apspriesta skolēnu mācīšanās stratēģiju vērtēšana izglītības pētījumos un praksē. Pētnieki un praktiķi izmanto dažādas mērīšanas metodes, lai novērtētu mācīšanās stratēģijas. Šīs metodes ir svarīgas, lai izprastu, kā izglītojamie pielieto dažādas stratēģijas mācībās. Mācību stratēģijas ir konkrētas un uz mērķi orientētas aktivitātes, ko izmanto izglītības procesā. Pēc autoru domām, mācību stratēģijas iedala kognitīvās, metakognitīvās un sociāli emocionālās mācīšanās kategorijās. Šis iedalījums palīdz saprast dažādu stratēģiju būtību un pielietojumu. Pastāv diskusijas par to, kā mērīt metakognitīvās stratēģijas, tieši pašnovērtējuma instrumenti ir viens no veidiem, kā to darīt.

Stratēģiju mērīšana var būt noderīga, lai skolotāji iegūtu informāciju par skolēnu stīprajām un vājajām pusēm, novērtētu, vai mācību stratēģijas tiek efektīvi pielietotas, lai sasniegtu mācību mērķus. Mērīšanas metodes tiek izmantotas, piemēram, izpētot skaidrojošus tekstus vai saistot stratēģijas ar mācību rezultātiem.

Pašnovērtējuma instrumentiem ir priekšrocības, jo tie ļauj izglītojamiem pašiem klasificēt savu darbību, taču tiem ir arī trūkumi, saistīti ar atmiņas precizitāti. Pašnovērtējuma instrumentu izvēlei jābūt rūpīgai un jāņem vērā, kuras mācīšanās stratēģijas tiek mērītas. Turklāt autori atgādina par vajadzību izvēlēties instrumentus, kas atbilst konkrētam mācību uzdevumam, un standarta prasību ievērošanai.

Svarīgs ir arī apsvērums par datu apstrādi un praktiskajiem aspektiem. Pašnovērtējuma instrumentu izmantošana var būt efektīva, īpaši lielās klasēs. Dažādu metožu kombinācija, tiek ieteikta, lai iegūtu pilnīgu priekšstatu par mācīšanās stratēģijām. Dažādu mērīšanas metožu izmantošana var radīt dažādus rezultātus. Tas norāda uz izpētes un metodoloģisko sarežģītību, kas saistīti ar pašvadītas mācīšanās stratēģiju izvērtēšanu izglītības kontekstā (Schellings, G., Van Hout-Wolters, B. 2011).

Analizējot mācīšanās stratēģijas, grāmatas "Teaching students to drive their brains" autori D. Wilson, M. Conyers (2016), iesaka skolēnus iepazīstināt ar elastīgu domāšanu. Šajā sakarā ir vērts ar skolēniem apskatīt veiksmes stāstus par izgudrotājiem, kuri sākumā domāja par kaut ko citu, taču saprata, ka viņu atklājums var būt noderīgs dažādos veidos. Kopīgi ar skolēniem pārrunāt dažādas neveiksmīgas situācijas un kopīgi neveiksmi pārvērst par veiksmes stāstu vai jaunu iespēju. Elastīga domāšana ļauj uz lietām paskatīties plašāk, apgūstot jaunus veidus kā risināt problēmas, kas veicina spēju labāk mācīties (Wilson, Conyers 2016).

Lai veicinātu motivāciju apgūt kādu no tematiem, var izmantot vairākus paņēmienus. Skolotājs norāda, kurās dzīves situācijās konkrētās zināšanas var izmantot un kādas iespējas šīs zināšanas dod. Apgūstamās zināšanas var saistīt ar kādām no profesijām, īpaši tām, par kurām skolēni ir izrādījuši interesi. Skolotājs apgūstamās zināšanas un prasmes var saistīt ar pašu skolēnu izaugsmes iespējām. Tādejādi skolotājs var izmantot skolēnu pašiniciatīvu. Skolēni

aplūkojot skolotāja piedāvājumu, atrod ko tādu, ko vēlas apgūt vai paveikt patstāvīgi. Par to, ka skolēni ir gatavi izvirzīt pašiniciatīvu liecina skolēnu jautājumi, skolēnu komentāri, diskusijas par kādu tematu, skolēna piedāvājums veikt kādu darbu (Purēns 2017).

Pašvadīta mācīšanās sākas ar mērķu izvirzīšanu jeb plānošanu. Pēc darba autores domām mērķu izvirzīšana skolēniem nav viegls uzdevums. Grāmatas “Kā attīstīt kompetenci” autors V.Purēns piedāvā, ka sākumā skolēns mācās kopā ar skolotāju izvirzīt mērķi un plānot tā sasniegšanu, līdz skolēns to var paveikt patstāvīgi. Autors iesaka izmantot darba plānu, kas sastāv no vairākiem soļiem: Ko es darīšu? Kā bija pirms? Kas mainīsies? Nepieciešamais laiks? Kas jāprot? Kādas lietas nepieciešamas darbam? Kas var kavēt darbu? Viens no paņēmieniem, izmantojams jaunāko klašu skolēniem, ir ievada pārrunas. Uzsākot jaunu tematu, skolotājs var pastāstīt skolēniem par to, ko skolēni mācīsies. Skolēni kopā ar skolotāju var izvirzīt jautājumus, kas šajā tematā varētu būt interesants, kur noderēs apgūtās zināšanas, kādas prasmes skolēni apgūs, kas varētu padoties viegli un kas sagādāt grūtības. Skolotājs sākumā skolēniem piedāvā izveidot darbību ar vienu plānošanas soli, aprakstot esošu situāciju un vēlamo situāciju, un kā no esošās situācijas var panākt vēlamo. Vēlāk skolēni apgūst situācijas ar vairākiem soļiem. Lai iemācītos izvērtēt riskus, nosakot darbības soļus, skolēni var diskutēt par to, kas var kavēt un kā šīs grūtības iespējams pārvarēt (Purēns 2017).

Līdzīgi uzskata arī R.Fišers grāmatā “Mācīsim bērniem mācīties”. Ikvienai problēmu risināšanas situācijai ir nepieciešams rīcības plāns. Skolēni ir jāiepazīstina ar plānošanu, jāparāda plānu piemēri un jādod iespēja pašiem izveidot plānu. Ja skolotāja mērķis ir attīstīt skolēnos spēju patstāvīgi mācīties, tad jāmēģina no skolotāju izstrādātiem plāniem pāriet uz pašu skolēnu izstrādātiem plāniem. Skolotājs sniedz skolēniem skaidrojumu par plāniem un plānošanu, demonstrē dažādus stratēģiju piemērus un dod iespēju skolēniem iesaistīties plāna pierakstīšanā un īstenošanā. Skolotājs demonstrē kā plānu var papildināt, pārveidot vai paplašināt un aicina skolēnus izteikt plānu saviem vārdiem (Fišers 2005).

Veicot literatūras analīzi, darba autore secina, ka plānošana palīdz skolēniem saprast, kā efektīgāk izmantot savu laiku, strukturēt savu darbu un uzdevumus, un labāk sagatavoties pārbaudes darbiem. Plānošana veicina paškontroli, mazina stresu, jo skolēni veiksmīgi spēj iepriekš plānot uzdevuma termiņus, tādejādi paaugstinot savu pašpārlicību. Plānošana palīdz skolēniem paredzēt nepieciešamos soļus un stratēģijas, lai sasniegtu mērķi, kas savukārt iemāca skolēniem domāt par savu nākotni un veidot ilgtermiņa mērķus.

Uzraugot mācību procesu, skolēns saskaras ar metakognīciju jeb domāšanu par domāšanu. Skolēns mācās novērot savu mācību procesu, secināt no saviem novērojumiem un izmantot savus secinājumus. Izmantojot metakognīciju skolēns kļūst patstāvīgāks un spēj darboties efektīvāk. Jaunāko klašu skolēniem par savas domāšanas procesiem iesākumā var

veicināt ar aicinājumu pastāstīt kā viņi paveica uzdevumu. “Pastāsti, kā tu to paveici!” “Kāpēc tu izvēlējies šādu darba paņēmieni?” Veicot uzdevumu skolēni var strādāt visi kopā vai grupās. Skolēnu uzdevums ir izvērtēt priekšrocības un trūkumus katram risinājuma variantam. Grupas vēlāk var salīdzināt savus risinājuma variantus. Kad skolēni ir ieguvuši pietiekamu pieredzi, tie paši var piedāvāt uzdevumam vairākus risinājuma variantus. Lai veicinātu spēju izdarīt secinājumus, skolēni var ņemt par pamatu veiksmīgi atrisinātos uzdevumus un uzrakstīt divas atziņas, kāpēc atrisinājums sanāca veiksmīgs. Tieši tāpat var rīkoties ar neveiksmīgi atrisinātiem uzdevumiem (Purēns 2017).

Refleksija ir skolēna ieskaits par paveikto, skolēns izvirza sev jautājumus, kā uzdevumi pilnveidojuši viņa spējas. Tātad refleksiju ir tieši saistīta ar pašvērtējumu. Pašvērtējums skolēnam palīdz noskaidrot cik veiksmīgi viņš ticis galā ar uzdevumu, izvērtēt savas spējas, noteikt tālākos rīcības plānus un celt savu pašapziņu. Veicot pašvērtējumu vislabāk ir izmantot savu veikumu, novērtēt savus agrāk paveiktos darbus un jaunākos. Šajā gadījumā skolotājam būtu jāpalīdz noteikt tieši kas jāsalīdzina. Skolēns var atcerēties brīžus, kuri bija veiksmīgi un kuri radīja grūtības. Skolēns var izvērtēt savu emocionālo noskaņojumu pirms darba, darba gaitā un darba noslēgumā. Skolēns var arī vērtēt savu atziņu pretēji klasesbiedru vai skolotāja vērtējumam (Purēns 2017).

Refleksijas prasmes attīstās skolēniem mācoties izprast refleksijas procesu, mācoties secināt no refleksijām un izmantot savus secinājumus. Jaunāko klašu skolēnus var ievirzīt ar jautājumiem “kā mums gāja?” Šādu jautājumu var uzdot beidzot kādu apmācību tematam, tad skolēni var brīvi izteikt savus viedokļus. Skolotājs var izcelt to skolēnu teikto, kas norāda kādas metodes un paņēmieni palīdzējuši viņiem apgūt tematu. Skolotājs var uzdot arī jautājumus “Kad te gāja grūti, ko tad tu darīji?”. Šādi jautājumi skolēniem māca ieraudzīt savu kritisko brīžu pieredzi. Ja mācību procesā skolotājs vēlas pievērst uzmanību kādam īpašam paņēmienam vai metodei, skolotājas var jautāt “kurš tā darīja?” un lūgt padalīties ar savām atziņām (Purēns 2017).

V.Purēns uzskata, lai skolēns attīstītu prasme motivēt sevi, tam jāmeklē motivācijas avoti, jāmācās regulēt savas emocijas un gribas procesus. Motivācija ir ļoti individuāla tomēr ārēji var redzēt motivētu skolēnu, tās izrāda interesi. Skolēns cenšas darboties kādā jomā un viņam ir novērojams emocionāls pacēlums. Darbošanās skolēnam sniedz gandarījumu, ko nespēja mazināt pat vairākas neveiksmes. Lai skolēnus aizvestu līdz atziņai, ka pastāv motivātori, var izmantot vairākas metodes un paņēmienus. Pēc apgūtā temata skolēnus var rosināt pārdomāt par ieguvumiem, ar teikuma turpinājumu, piemēram, “Man ļoti patika...”, “Man nepatika...”, “Es jau zināju, ka...”, “Es no jauna uzzināju...”, “Es sapratu, ka...”, “Es nesapratu...”, “Es varēju izdomāt ideju, kā ...”, “Es vēl gribētu uzzināt...”, “Citiem varētu

noderēt...”, “Ja es varētu, es mainītu...”. Ar paņēmiena ”Mans ideālās stundas plāns” palīdzību skolēns var izziņāt savas noturīgās intereses. Skolēni var izveidot savus mācību stundas plānus. Tajos viņi atklās, kas stundai piesaistītu viņu un klases biedru interesi un ko viņi ar to vēlētos sasniegt. Var piedāvāt iespēju veidot vēl nepieredzētu stundas plānu, fantazēt (Purēns 2017).

Ja skolēns proti regulēt savas emocijas, tas veicina motivāciju. Psihologu atziņās ir vērojams uzskats, kā cilvēks, kas sekmīgi prot vadīt emocijas gūst ne tikai lielākus panākumus, bet arī nostiprina savu garīgo veselību. Galvenās atziņas, kuras pedagogam sniedz psihologi ir:

- emocijas veidojas no diviem kanāliem, ārējā un iekšējā;
- emociju pasaule ir ļoti daudzveidīga, tomēr dažas emocijas var uzskatīt par citu emociju pamatu;
- emocijas ir klātesošas visās dzīves situācijās;
- emocijas iespējams regulēt, tādējādi panākot labvēlīgu mācību vidi.

Jaunāko klašu skolēniem pazīstamākās emocijas varētu būt prieks, pārsteigums, skumjas, dusmas, bailes, kauns un nožēla. Skolotājs var pārrunāt ar skolēniem šīs emocijas, noskaidrot, kā un kādās situācijās tās izpaužas, kuras ir patīkamas emocijas un ar kurām skolēns nevēlētos sastapties. Kad skolēni ir iepazinuši galvenās emocijas, skolotājs ar skolēniem var pārrunāt, kā šīs emocijas ietekmē viņu rīcību. Skolotājs var aicināt savas emocijas izkrāsot krāsās “Izkrāso sevi!”. Skolēnam iedod cilvēka kontūru un aicina izkrāsot viņa pašreizējās emocijas un sajūtas. Noslēgumā skolēni pēta zīmējumus un spriež, kādēļ tieši tādā krāsā ir izkrāsojuši konkrētās emocijas. Skolēnus var aicināt aplūkot attēlus, kur attēloti citi cilvēki. Kāpēc viņa domām jūtas attēlā attēlotie cilvēki. Skolēniem svarīgi saprast arī citu emocijas, kāpēc citiem cilvēkiem ir tieši tādas emocijas un kā pret viņiem vajadzētu izturēties.

Pašvadīta mācīšanās nav iespējama bez gribas procesiem. Griba rosina skolēnus darboties un regulēt emocijas, lai pārvarētu kritiskos brīžus. Lielā mērā gribas procesi ir saistīti ar prātu darbību un prasmi pārliecināt sevi. Lai vadītu sevi mācību procesā, skolēnam ir jāprot ne tikai atrast darbības motīvus, bet arī veidot gribasspēku. Svarīgi ir skolotājiem pārliecināt skolēnus, ka viņa darba rezultāti ir atkarīga no viņa paša darbības. Gribas noturību var sekmēt ar vairākiem paņēmieniem, regulāri aktualizēt mērķa vērtību, uzmundrināt grūtos brīžos, mērķa sasniegšanu plānot posmos mijiedarbībā starp atslābumu un kāpinājumu, izpratne par mērķa tuvumu, ka iecerētais mērķis tuvojas (Purēns 2017).

Formālā izglītība var būt sākums izglītojamo pašvadītas mācīšanās kompetences attīstīšanai. Veicot literatūras analīzi, darba autorei nācās sastapties ar T.H.Moriss rakstu “Pašmācība: pamatkompetence strauji mainīgajā pasaulē”. Autors apraksta būtiskus jautājumus attiecībā uz pašvadītas mācīšanās aspektiem. T.H.Moriss uzskata, ka pašvadīta mācīšanās ir process, kurā izglītojamais uzņemas atbildību par savu mācību mērķu un līdzekļu vadību,

pielāgojot tos savām personīgajām vajadzībām un dzīves situācijām. Šis process izceļ to, ka mācību līdzekļi un mērķi ir ļoti individuāli un tiek nosprausti izglītojamā personības un dzīves konteksta ietvaros. Pašvadīta mācīšanās prasa, lai izglītojamais būtu pats atbildīgs par savu izglītību. Tieši šī kompetence ir ļoti svarīga mūsdienu sabiedrībā, kur notiek straujas sociālās un ekonomiskās pārmaiņas.

Pašvadītas mācīšanās efektivitāte ir atkarīga no vairākiem faktoriem, tostarp mācību uzdevumu veikšanas prasmes, izglītojamā personības un rakstura īpatnībām, kā arī faktoriem, kas ietekmē izglītojamo vēlmi un iespēju mācīties pašvadīti. Pašvadītas mācīšanās prasmes ir svarīgas ne tikai skolēnu sagatavošanai pieaugušo dzīvei, bet arī pieaugušajiem, kuri vēlas veiksmīgas karjeras attīstību ilgtermiņā vai rodas nepieciešamība pielāgoties sociālajām un ekonomiskajām pārmaiņām, nodrošinoties pret ilgstošu bezdarbu. Pašvadītas mācīšanās kompetence ietver zināšanu un prasmju atjaunošanu.

Formālajā izglītībā ir iespējams attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes. Viens no veidiem kā to paveikt, ja izglītojamajiem izglītības iestādē būtu piekļuve ekspertam – izglītotājam, kurš var būt svarīgs mācību resurss, kā atbalsta personāls. Izglītotājs var kalpot kā eksperts un atbalsts, veicinot izglītojamā attīstību pašvadītas mācīšanās jomā. Tādejādi, pievēršot uzmanību pašvadītu mācīšanās prasmju attīstībai, var veicināt veiksmīgu pielāgošanos un attīstību mūsdienu dinamiskajā sabiedrībā (Moriss 2019).

Savā darbā autore analizēja dažādas metodes un pieejas, kā veicināt pašvadītu mācīšanos izglītības procesā. Autore secina, ka skolotājiem jāspēj demonstrēt, ka mācīšanās ir iepriecinošs un atklājošs process, kas ne tikai palīdz sasniegt mērķus, bet arī attīsta intelektuālās prasmes un pašapziņu. Metakognitīvās stratēģijas ļauj skolēniem pašiem kontrolēt savu mācīšanos un ir būtiskas pašvadītas mācīšanās prasmju attīstībai. Skolēniem jāiemācās novērtēt un pielāgot savas mācīšanās stratēģijas, lai sasniegtu mērķus.

Skolotājiem jāņem vērā, ka stratēģiju mērīšana un novērtēšana ir svarīga, lai gan tā var būt arī sarežģīta. Viens no mērīšanas instrumentiem ir pašnovērtējums, taču tam jābūt rūpīgi izvēlētam un pielāgotam konkrētajam uzdevumam vai mērķim.

Darba autore uzskata, ka pašvadītas mācīšanās veicināšanai būtiska ir elastīgas domāšanas veicināšana. Skolēniem jāiemācās aplūkot neveiksmes, kā jaunas iespējas un jāiemācās pielietot izdomu un radošumu mācību procesā. Skolotāja var veicināt skolēnu iekšējo motivāciju, papildinot mācību saturu ar konkrētiem piemēriem no dzīves, profesionālajām interesēm un personīgajām interesēm.

Autore piekrīt, ka plānošana un mērķu izvirzīšana ir svarīga 2.klases pašvadītas mācīšanās attīstībā. Skolotājs māca skolēniem veidot mērķus, izstrādāt darba plānus un strukturēt savu mācīšanos. Refleksija un pašvērtējums palīdz skolēniem izprast savu mācību

procesu un attīstīt kritisko domāšanu. Skolotājam jāveicina skolēnu spēja analizēt savu darbu un gūt secinājumus no tā. Arī gribas spēja ir svarīga pašvadītas mācīšanās attīstīšanai, skolotājs var veicināt skolēnu pašmotivāciju un spēju kontrolēt savas emocijas un gribas procesus.

Pēc autores domām formālajā izglītībā ir nepieciešama līdzsvarota pieeja, kas apvieno pedagogu atbalstu un izglītojamo pašvadītu mācīšanos. Izglītības sistēmai jābūt elastīgai, lai atbalstītu pašvadītas mācīšanās prasmju attīstību. Pašvadīta mācīšanās ir būtiska kompetence, kas jāattīsta skolēnos, lai notiktu sekmīgs mācību process un skolēni pielāgotos mainīgajai pasaulei.

Autore uzskata, ka kopumā pašvadīta mācīšanās ir dinamisks process, kurā skolotājiem ir galvenā loma, veicinot un atbalstot skolēnu spēju kontrolēt savu mācīšanos un attīstīties, kā indivīdiem. Tai jābūt svarīgai izglītības sistēmas daļai, lai sagatavotu jauniešus nākotnes izaicinājumiem.

2. Empīriskais pētījums

2.1. Empīriskā pētījuma norises apraksts

Bakalaura darba pirmajā daļā tika analizētas teorētiskās atziņas par pašvadītas mācīšanās prasmēm, šo prasmju attīstīšanu un pašvadītas mācīšanās stratēģijām, pievēršot uzmanību 2.klases skolēnu vecumposma īpatnībām.

Pamatojoties uz literatūras analīze grūtajām atziņām, šajā nodaļā tiek aprakstīts pētījums, kura mērķis ir izstrādāt un aprobēt plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas stratēģijas 2.klases skolēniem, norise un rezultāti.

Pētījuma laikā tika meklētas atbildes uz izvirzīto jautājumu, kā sekmēt pašvadītas mācīšanās prasmju, kā plānošana, sevis uzraudzīšana un sevis novērtēšanas attīstību 2.klasē.

Pētījuma norises laiks no 2023.gada 1.septembra līdz 2023.gada 22.decembrim. Pētījuma bāze ir Rīgas X.vidusskolas 2.d klases 29 skolēni. Pētījumā iekļautā 2.d klase apgūst pamatizglītības programmu, kura obligāto saturu un plānotos apguves rezultātus nosaka valsts pamatizglītības standarts. Metodes, pētījumu datu ieguvei, tika izmantotas: pedagoģiskais novērojums un pedagoģiskā izmēģinājuma darbība.

Pētījuma posmi:

- 1. Problēmas identificēšana.** Darba autore, 2022./2023. mācību gadā, 1.d klasē ieviesa “piecu soļu patstāvīgās mācīšanās attīstīšanas metodi”. Kā viena no skola2030 pilotskolām, šādu metodi ieviesa Elejas vidusskolas sākumskola, lai rosinātu skolēnus kļūt atbildīgiem par savu mācīšanos. Metodes pamatā ir pieci soļi, kas veicina mācību satura patstāvīgāku apguvi: “lasi un mēģini darīt”, “nesapрати – lasi vēlreiz”, “meklē palīdzību klādē, atgādnē, grāmatā”, “jautā pēc palīdzības klasesbiedram”, “jautā skolotājam”. Veiksmīga metodes ieviešana mudināja bakalaura darba autori, balstoties uz zinātnisko literatūru, veicināt plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas prasmju attīstību 2.d klasē, pielietojot dažādas stratēģijas.
- 2. Pētījuma plāns.** Tā, kā pašvadītai mācīšanās piemīt cikliskums: plānošana, uzraudzīšana un novērtēšana, kuru viscaur pavada refleksija, uzsākot pētījumu, darba autore sakumā pievērš uzmanību skolēnu refleksijas prasmēm. Piedāvā skolēnus reflektēt par to, kā uzdevumi stundā ir veicinājuši viņa personīgo attīstību. Mācību satura apguves laikā piedāvā, izskaidro un apspriež ar skolēniem dažādas mācīšanās

stratēģijas, sākumā pielietojot kopā visa klase. Atbilstoši iekārto klases vidi un mācību laikā virza skolēnu mācīšanos. Kopā ar skolotāju, pēc parauga mācās iepļānot mērķi, uzraudzīt to un novērtēt.

3. **Pašvadītas mācīšanās prasmju kritēriju izveide.** Lai analizētu pētījuma rezultātus, pamatojoties uz zinātniskās literatūras analīzi, darba autore ir izstrādājusi kritērijus, balstoties uz kuriem tika veikta plānošanas, sevis uzraudzīšanas un sevis novērtēšanas prasmju attīstība 2.d klases skolēniem (sk. 1.tabulu).

1.tabula. Pašvadītas mācīšanās prasmju kritēriji

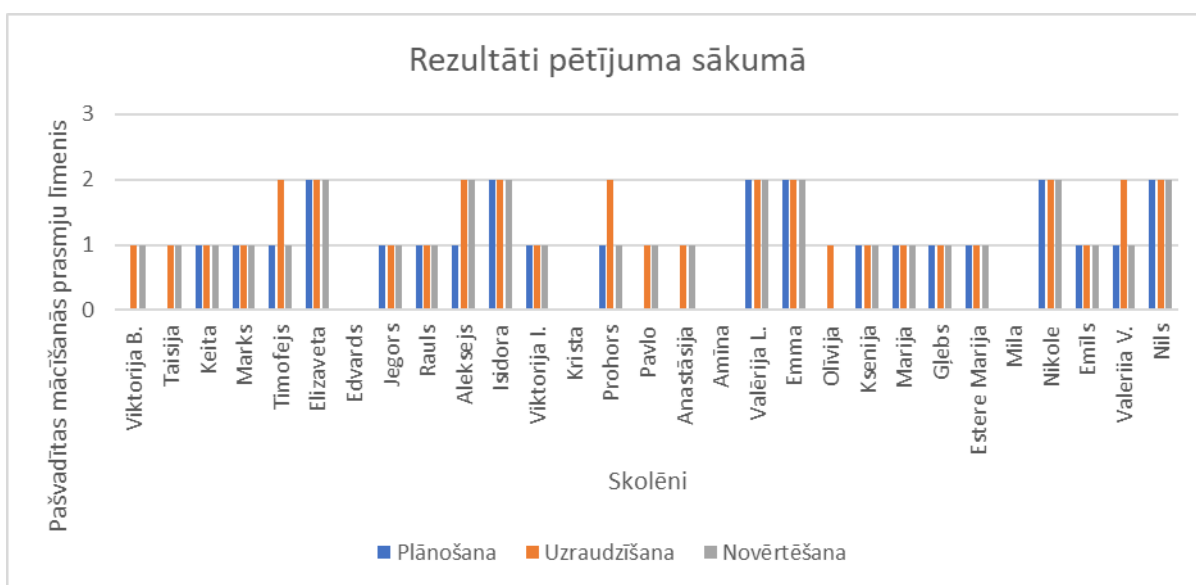
<i>Pašvadītas mācīšanās prasme</i>	<i>Nav prasmju 0</i>	<i>Zems līmenis 1</i>	<i>Vidējs līmenis 2</i>	<i>Augsts līmenis 3</i>
Plānošana	Jēdzien mērķis nav skaidrs. Neatšķir īstermiņa mērķus no ilgtermiņa mērķiem.	Zina, kas ir mērķis. Atšķir īstermiņa mērķus no ilgtermiņa mērķiem.	Nosauc sev zināmus mācību mērķus. Ar skolotāja atbalstu izvirza mērķi mācību uzdevumā.	Ar skolotāja atbalstu izvirza mērķi mācību uzdevumā, nosauc savus darbības soļus mērķa sasniegšanā.
Uzraudzīšana	Ar skolotāja palīdzību mācās darboties patstāvīgi un pārvarēt grūtības. Mācās pabeigt iesākto.	Ar skolotāja atgādinājumu darbojas patstāvīgi un pārvar grūtības. Nav izpratnes par kritērijiem, kuri parāda, ka mērķis ir sasniegts.	Darbojas patstāvīgi. Pārvarot grūtības, zina, kur meklēt nepieciešamo palīdzību. Ir daļēja izpratne par kritērijiem, kuri parāda, ka mērķis ir sasniegts.	Darbojas patstāvīgi. Izmanto dažādus risinājumus grūtību pārvarēšanai. Ar skolotāja atbalstu seko līdz kritērijiem mērķa sasniegšanai.
Novērtēšana	Neprot nosaukt savas veiksmes	Ar skolotāja atbalstu nosauc	Ar skolotāja atbalstu stāsta par savām	Skaidro savas veiksmes un kļūdas saistībā ar

	un neveiksmes mācībās.	savas veiksmes un neveiksmes.	veiksmēm un neveiksmēm.	izvirzītajiem kritērijiem.
--	------------------------	-------------------------------	-------------------------	----------------------------

4. **Metožu un paņēmieni pārskaits un izvēle.** Pēc veiktās literatūras analīzes, darba autore atlasīja mācību metodes un paņēmienus, ņemot vērā iepriekš izvirzītos kritērijus.
- atbilstoša sākumskolas 2.klases skolēnam;
 - iespējams pielietot mācību stundu laikā un ārpus tā;
 - veicina patstāvīgu darbību;
 - veicina pašiem uzņemties atbildību;
 - nosaukt savus darbības soļus, lai sasniegtu mērķi;
 - motivē konstruēt zināšanas un analizēt savu darbību.
5. **Metožu un paņēmieni iekļaušana ikdienas mācību procesā.** Tā, kā pašvadītu mācīšanos raksturo ciklisks process, kurā ietilpst plānošana, uzraudzīšana, novērtēšana un refleksija. Darba autore sāk ar skolēnu refleksijas prasmēm, piedāvājot viņiem iespēju pārdomāt, kā stundas uzdevumi veicina personīgo attīstību. Mācību satura apguves laikā skolēniem tiek izskaidrotas dažādas mācīšanās stratēģijas, kuras tiek pielietotas darbojoties kopā visa klase. Vēlāk, skolēniem tiek doti trīs patstāvīgi uzdevumi. Skolēni veic patstāvīgus uzdevumus, kas saistīti ar burtnīcu parakstīšanu, dienasgrāmatu aizpildīšanu, kopīgu klases noteikumu veidošanu. Pētījuma laikā, skolēni izstrādā trīs darbus, kuros tiek iesaistīta mērķa plānošana, darba procesa uzraudzīšana un mērķa gala rezultāta novērtēšana. Visa mācību procesa laikā skolotāja virza skolēnu mācīšanās procesu ar jautāšanu, ieteikumiem un atgādnēm, atbild uz neskaidrajiem jautājumiem. Nepieciešamības gadījumā veic individuālas pārrunas.
6. **Pedagoģiskā izmēģinājuma darbība.**
7. **Pašvadītas mācīšanās prasmju novērtēšana atkārtoti.** Veiktā pētījuma pabeigšanas posmā, darba autore veica skolēnu pašvadītu prasmju plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas vērtēšanu, izmantojot iepriekš izveidotos kritērijus. Analīze tiek veikta, lai izdarītu secinājumus par izmantoto pedagoģisko stratēģiju efektivitāti.
8. **Pētījuma datu analīze un secinājumi.**

2.2. Pašvadītas mācīšanās prasmes pētījuma sākumā

Uzsākot mācību gadu, skolēni tika veicināti pašiem ierakstīt dienasgrāmatā stundu sarakstu un uzdoto, kā arī patstāvīgi parakstīt burtnīcas (1.pielikums). Klasē vienmēr ir pieejams stundu saraksts izdrukātā veidā un paraugs burtnīcu uzrakstam. Iepriekšējā mācību gadā dienasgrāmatas paši aizpildīja tikai daži skolēni, pārsvarā to darīja viņu vecāki. Uzdotos mājasdarbus skolotāja ierakstīja skolvadības sistēmā un vecāki to pateica bērniem. Pēc autores novērojumiem, jaunā kārtība izsauca skolēnos lielu interesi, daudzi skolēni brīvā laikā rakstīja dienasgrāmatā stundas. Divi skolēni izrādīja interesi par skolvadības sistēmu un ar vecāku palīdzību iemācījās to lietot paši savos tālruņos. Pašvadītas mācīšanās prasmes pētījuma sākumā (sk.2 attēlu).

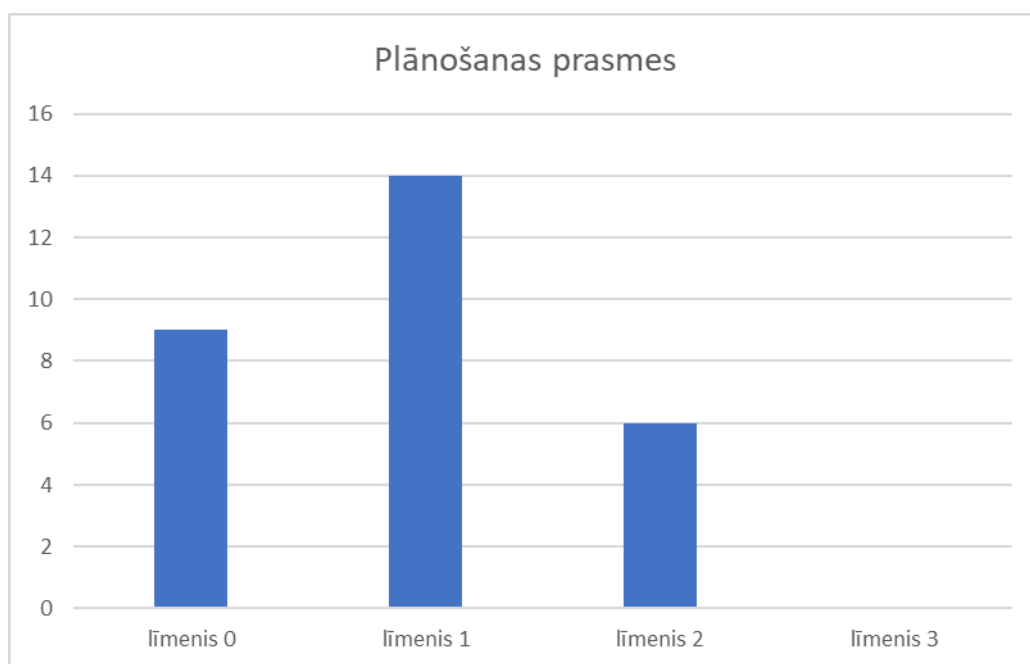
2.attēls. Rezultāti pētījuma sākumā.

Pētījuma sākumā var novērot, ka četriem no skolēniem plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmes ir slikti novērojamas. Skolēni stundā strādā lēni, pārsvarā iegrimst savās domās, no skolotāja puses nepieciešams mudinājums darboties, uz skolotājas jautājumiem atbild vāji, kopējās klases diskusijās necenšas iesaistīties.

Desmit skolēni katrā mācību stundā ir aktīvi, uzrauga savu mācīšanās procesu. Pārbaudes darbos interesējas par STAP vērtējumu. Pārlūko un apspriež pārbaudes darbu rezultātus. Ne visiem no iepriekš minētajiem ir izpratne par plānošanu, daļa to dara neapzināti.

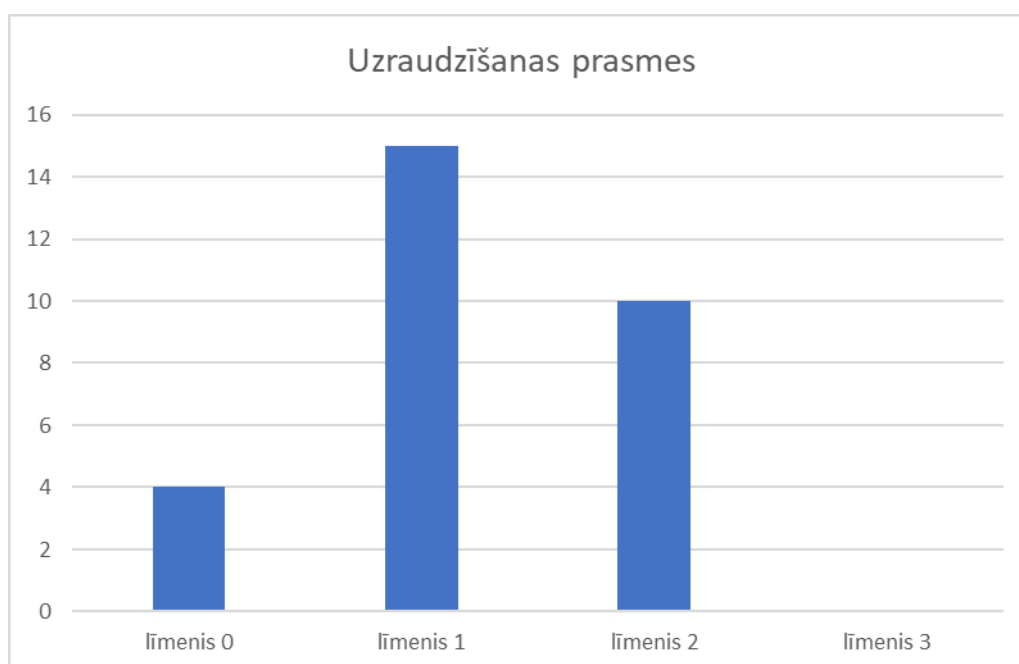
Pārējie piecpadsmit skolēni ir aktīvi stundās, var nosaukt kādu savu mērķi, pārsvarā paļaujas, ka uzdevumu izpildi kontrolē skolotāja, prot aizstāvēt savu viedokli, neapzinās mācīšanās metodes un nav izpratnes par sasniedzamā rezultāta kritērijiem. Aplūkojot

pašvadītas mācīšanās prasmes pētījuma sākumā, darba autore vērs uzmanību, ka plānošanas prasmes ir viss mazāk attīstītas salīdzinājuma ar pārējām divām (sk.3 attēlu).

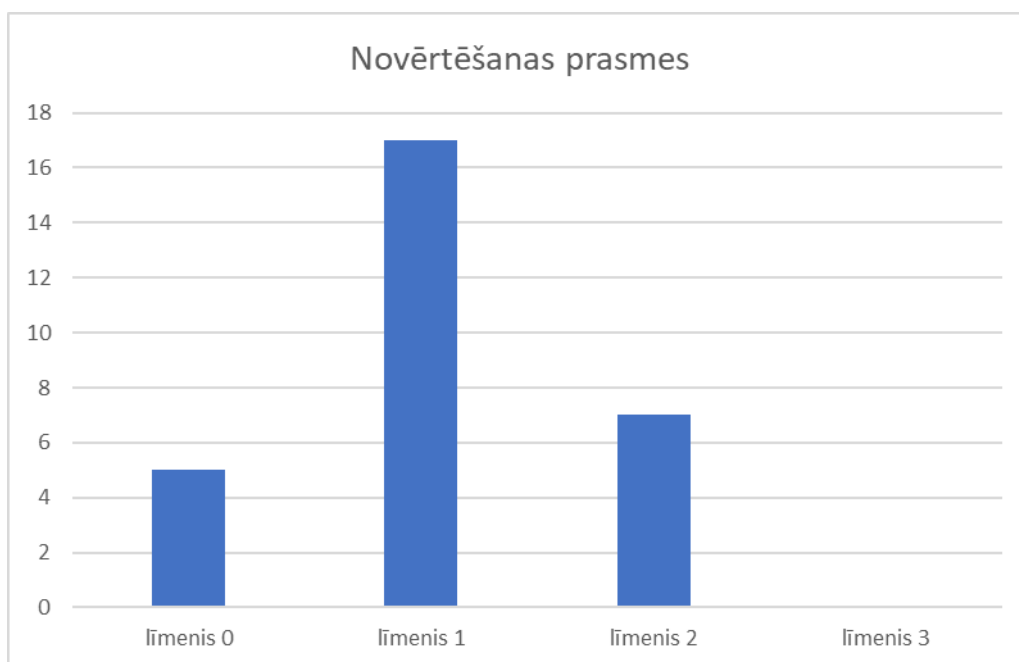
3.attēls. Plānošanas prasmes pētījuma sākumā.

Ir skolēni, kuri prot uzraudzīt un novērtēt savu mācību procesu, bet neprot plānot. Šie skolēni ir uzcītīgi un cenšas izpildīt visus uzdevumus. Plānojot savu darbību, šiem skolēniem mācību process kļūtu vieglāks un interesantāks. Skolēni saskaņā ar lielāku vērtību priekš sevis ko sniedz mācību process un līdz ar to pieaugtu motivācija un skolēni kļūtu personīgāk ieinteresēti mācību mērķu sasniegšanā. Uzraudzīšanas prasmes pētījuma sākumā (sk.4 attēlu).

4.attēls. Uzraudzīšanas prasmes pētījuma sākumā.

Uzraugot savu veicamo uzdevumu, skolēni neuzdod sev jautājumus: Kādi būs mani turpmākie soļi? Ko es darīšu pirmo? Kas man var palīdzēt? Novērtējot savu sniegumu, pilnībā paļaujas uz skolotāja vērtējumu un piekrīt tam. Nevar nosaukt lietas ar kurām ir iespējams uzlabot sniegumu.

5.attēls. Novērtēšanas prasmes pētījuma sākumā.

Kā uzraudzīšanas, tā arī novērtēšanas prasņu attīstība pētījuma sākumā atrodas 1 līmenī. Vairums skolēnu uzdevumu veic patstāvīgi. Saskaroties ar izaicinājumiem, apzinās, kur var meklēt nepieciešamo atbalstu. Daļēji izprot kritēriju nozīmi, ar grūtībām saista tos ar savu veikumu, ik pa laikam novirzās no tiem.

Lai skolēniem vienmēr būtu zināms un skaidri izprotams mācību mērķis, skolotāja pirms stundas uz tāfeles raksta sasniedzamo rezultātu. Tāpat, arī mācību līdzekļus, kuri būs nepieciešami stundā, piemēram, grāmata, klases darbu burtnīca, zīmulis, lineāls, līme, A4 lapa, paliktnis u.t.t. Šī ziņa palīdz skolēnus saorganizēties darbam, jau starpbrīdī izliekot uz galda visu nepieciešamo.

Jaunu tēmu uzsākot, skolotāja kopīgi ar skolēniem pārrunā, kas tiks apgūts mācību procesā. Kopā tiek izvirzīti jautājumi, kādas jaunas zināšanas tiks iegūtas, kādas prasmes tiks attīstītas, kur šīs zināšanas var pielietot nākotnē un kādas grūtības var rasties mācību procesa gaitā. Šāda diskusija veicina skolēnus saprast, kāpēc mācības ir būtiskas un kā tās ietekmē viņu attīstību.

Skolotāja piedāvā piemērotus uzdevumus un izaicinājumus. Skaidrojot uzdevumus, skolotāja skaļi izsaka savas domas gaitu, dod iespēju skolēniem to novērot, līdzdarboties un

veidot līdzīgu pieeju. Šajā laikā skolotāja iepazīstina skolēnus ar dažādām mācīšanās stratēģijām, atgādņu izmantošanas tehnikām.

Skolotāja izmanto dažādus jautājumus un diskusijas, lai veicinātu skolēnu domāšanas pašanalīzi, piemēram, “Ko jūs iemācījāties šajā stundā? Kā jums gāja? Kas jums izdevās? Kas jums traucēja? Vai jūs izpildījāt uzdevumu, kā bija iecerēts? Vai jūs sasniedzāt mērķi? Kas jums palīdzēja sasniegt mērķi? Ko nākamo reizi darīsiet citādāk, labāk? Kad jums gāja grūti, ko jūs darījāt? Kāda metode jums likās noderīga? “

Lai veicinātu pašiem skolēniem izvērtēt un koriģēt savu darbu, skolotāja iedrošina skolēnus dalīties ar saviem uzdevuma risinājumiem, klasē kopīgi pārspriežot uzdevumu risinājuma gaitu. Sākotnēji klase strādā kopā, lai iemācītos spriest par uzdevuma risināšanas gaitu, vēlāk uzdevumu risināšana tika uzticēta individuāli, pāros vai grupās. Individuāli strādājot, ir iespēja vēlāk skolēniem pāros apmainīties ar paveikto uzdevumu, labot kļūdas viens otram, tādejādi saņemt atgriezenisko saiti no klasesbiedra. Stundas beigas notiek kopīga diskusija. Šī pieeja ļauj skolēniem ne tikai piedalīties savu darbu vērtēšanā, bet arī attīstīt kritisko domāšanu, analītiskās prasmes un sadarbības spējas, kas veicina pašvērtēšanu.

Skolotāja apzināti veido atvērtu un atbalstošu klases vidi, kurā skolēni jūtas brīvi un spēj dalīties ar savām domām un jautājumiem. Radot pozitīvu un iedrošinošu atmosfēru, skolotāja palīdz veicināt atklātību un pašpārliecību skolēnos. Jo vairāk bērni sajūtīsies komfortabli, dalīties ar savām domām, jo aktīvāk viņi piedalīsies refleksijas procesā.

2.3. Mācību vide un izmantotās stratēģijas

Bakalaura darba autore, domājot par klases vidi un mācīšanās stratēģiju izvēli mācību stundās, noformulēja vairākus būtiskus jautājumus. Vai skolēniem mācību mērķi vienmēr ir skaidri saredzami? Kā iedrošināt skolēnus aktīvi piedalīties mācību procesā, lai attīstītu pašvadītas mācīšanās prasmes un patstāvību? Vai skolēniem tiek sniegta iespēja izmēģināt jaunas mācīšanās stratēģijas? Kā skolēniem dot laiku un atbalstu pašrefleksijai?

Lai skolēni aktīvi piedalītos mācību procesā, liela nozīme ir klases vides iekārtojumam, kurā skolēni var brīvi un pašvadīti apgūt jaunas zināšanas. Videi jānodrošina drošības sajūta, kurā skolēni nebaidās eksperimentēt un mācīties no kļūdām. Nepieciešama arī atmosfēra, kurā var koncentrēt uzmanību un iesaistīties mācību procesā.

2.d klases telpa ir nesen renovēta, plaša, labi apgaismota, ar ērtu un piemērotu mēbeļu izvietojumu un labu ventilēšanas sistēmu. Telpa ir daudzfunkcionāla. Telpā atrodas tradicionāla

tāfele, uz kuras gan vienā, gan otrā pusē iespējams rakstīt ar krītu vai krāsainiem marķieriem, kā arī interaktīvā tāfele. Skolēnu galdus var viegli pārvietot, lai veiktu mācību procesu grupās. Klasē atrodas piecas koka tāfeles, kuras iespējams radoši noformēt vai izvietot aktuālu informāciju. Klases telpas dizains ir elastīgs, kas skolotājam ļauj pielāgoties dažādām mācību metodēm un veidot efektīvu mācību procesu.

Mācību sociālā vide veido pamatu veiksmīgai mācību pieredzei, lai veicinātu pašvadītu mācīšanos. Lai radītu atbalstošu vidi, svarīga ir sadarbība starp skolēnu un skolotāju, piederības un taisnīguma sajūta, palīdzības izrādīšana viens otram. 2.d klasē skolēniem tiek dota iespēja darboties kopā, dalīties ar zināšanām un atrast risinājumus kopīgiem uzdevumiem. Piemēram, mācību gads sākas ar diskusiju par klases noteikumiem. Kādiem jābūt klases noteikumiem, lai katrs klasē justos drošs un varētu koncentrēties mācībām. Skolēni izspēlēja spēli “Klimats kolektīvā”, ko piedāvā uzvedība.lv. Spēle veicina apziņu par kolektīva klimatu un uzlabo klases vidi. Tās mērķis ir atklāt, kādi elementi veido pozitīvu klases klimatu un kā to var uzlabot.

Spēlētāji tiek aicināti pārdomāt savu attieksmi un rīcību attiecībā ar citiem. Spēle veicina pozitīvu domāšanu, kopīgu un individuālu atšķirību novērošanu, sadarbību, laipnību, cieņu un savstarpējo atbalstu. Pēc spēles, katram skolēnam tika piedāvāts uzrakstīt vismaz trīs noteikumus, ko viņš vēlētos iekļaut klases noteikumu sarakstā. Skolotāja apkopoja visas atbildes un sargrupēja, sākot no aktuālākajām. Pirmajās trīs vietās dominēja noteikumi: neskriet pa gaiteni, klasē uzvesties klusi, neaiztikt citu mantas. Visai klasei apspriežoties, skolēni ar skolotāju vienojās par astoņiem klases noteikumu punktiem (2.pielikums). Pozitīva uzvedība un empātija ir vērtības, kas uzlabo sociālo klimatu klases telpā. Ar savu pozitīvo attieksmi skolēni ne tikai uzlabo savu pieredzi, bet arī veicina labvēlīgu atmosfēru, kurā ikviens jūtas atzīts un cienīts.

Klasē ir izstrādāta labās uzvedības atbalstoša metode. Tās sastāvā ir “Labās uzvedības lapa” un kritēriji, pēc kuriem skolēni var nopelnīt sev pluss zīmīti. Kritēriji ietver tādas jautājumus, kā palīdzību klasesbiedram mācībās un grūtā situācijā, konfliktu risināšana ar vārdiem, veiksmīga sadarbība grupā un aktīva darbība mācību stundās. Katrs plusiņš dod iespēju iegūt vienu krellīti, kuru uzverot uz drātiņas, veidojas labo darbu rokassprādze (3.pielikums).

Mācību informatīvā vide, daudzveidīgo palīg līdzekļu izmantošana paplašina izglītības iespējas un veicina mācību pieredzes daudzveidību. Skolēniem tiek piedāvātas grāmatu un uzdevumu krājumu jaunākie izdevumi gan drukātā veidā, gan elektroniskā veidā. Klasē pieejama interaktīvā tāfele. Iespējams demonstrēt zinātniskas filmiņas, dažādas mācību spēles

un interaktīvus uzdevumus, izmantot interneta pārlūkprogrammas, demonstrēt skolotājas sagatavotās prezentācijas. Tas dod iespēju piemērot dažādus mācību stilus un pielāgojot mācību procesu atbilstoši skolēnu vajadzībām. Skolēniem tiek piedāvātas ne tikai dažādas atgātnes apgūstamās tēmas ietvaros, kas izvietotas uz klases sienām, korķa tāfelēm, bet arī pašvadītas mācīšanās atgātnes (4.pielikums). Apgūstot kādu tēmu, skolēni paši raksta un zīmē burtnīcās atgātnes. Mācību procesā tiek dota pieeja gan tradicionālajiem, gan modernajiem mācību līdzekļiem.

Nesteidzīgā lasīšana.

Šo stratēģiju skolotāja izmanto latviešu valodas, matemātikas, dabaszinības un sociālās zinību stundās. Nosacījums ir: “Pirms sākt uzdevumu, uzmanīgi izlasi uzdevuma nosacījumus.”

Nesteidzīgā lasīšana ietver sevī darbu ar uzdevumu. Skolēnam jāapzina uzdevuma veikšanas soļus. Skolēns novērtē uzdevumu kopumā: Izlasa norādījumus divas reizes; novērtē, kādam jābūt rezultātam; izvērtē piemērotākos līdzekļus un metodes tā veikšanai; izvēlas labāko atcerēšanās veidu; pilda uzdevumu un veic pārbaudi.

Lai pareizi izprastu uzdevuma nosacījumus, tie rūpīgi jāizlasa un jāiedziļinās. Metode prasa apstāties un uzmanīgi pārdomāt katru detaļu, nesaprotamos vārdus un kontekstu kopumā. Tam nepieciešama skolēna koncentrēšanās.

Pierakstu burtnīcās tiek ielīmēta atgāadne:

Kā tikt galā ar uzdevumu?

1. Pārskati visu uzdevumu – “Vai es saprotu, kas prasīts uzdevumā?”
2. Saisti ar iepriekšējām zināšanām – “Ko es jau zinu par šo tematu?”
3. Lasi uzdevuma nosacījumus divas reizes – “Vai es tiešam saprotu, kas man jā dara?”
4. Nosauc uzdevuma mērķi – “Kas man jāiemācās?”
5. Nosauc iznākumu – “Kādam jābūt gatavam darbam?”
6. Nosaki secību – “Ar ko lai es sāku?”
7. Pārbaudi – “Vai es varētu šo vielu iemācīt citam?”

Sākumā uzdevuma nosacījumus skolēni lasa katrs pie sevis, kad visi izlasījuši, viens vai vairāki skolēni tos izlasa skaļi. Klasē notiek diskusija par to, kas tieši būtu jā dara. Skolēni saviem vārdiem paskaidro, ko uzdevuma autors ir uzdevis un izsaka savus turpmākos rīcības soļus. Turpinājumā seko skolēnu darbs individuāli, pāros vai grupās. Stratēģija pievērš skolēna uzmanību uzdevumam, liek koncentrēties uz tēmu, apzināt mērķi un izpildes soļus, dod pārlicību, ka ir skaidra turpmākā darba gaita.

Jautāšana un atbildēšana.

Mācību procesā skolotāja regulāri uzdod jautājumus par skolēnu izaicinājumiem un sasniegumiem. Tas veicina dziļāku izpratni par pašu domām un emocijām, attiecībā uz mācībām. Lai dotu skolēniem laiku un atbalstu pašrefleksijai, skolotāja stundu sākumā un beigās iekļauj īsu brīdi, lai aprunātos par to, ko skolēni plāno sasniegt šajā stundā un kā viņi izpildīja savu mērķi stundas beigās. Stundas sākumā skolotāja aicina izvirzīt savu mērķi individuāli vai sadarbojoties grupās. Skolēnu refleksijas procesā skolotāja izmanto V.Purēna (2017) piedāvātos jautājumus (sk. 2.tabulu).

2.tabula. Skolēnu pašnovērtējuma objekti refleksijās (Purēns 2017)

Zināšanas	Ko es uzzināju? Kas palika nezināms?
Prasmes	Ko es iemācījos paveikt? Ko man vajadzētu pilnveidot?
Mērķa sasniegšanu	Vai es uzzināju/iemācījos visu, ko biju iecerējis?
Kritiskos posmus	Kas man paveicās vieglāk? Kas man paveicās grūtāk?
Emocionālo fonu	Kā man patika mācīties? Kas man nepatika?
Gandarījumu	Vai es esmu apmierināts ar uzzināto/paveikto?
Līdzdalību	Vai es pietiekami iesaistījos mācību procesā?
Sadarbību	Vai es pratu darboties kopā ar citiem?
Temata aktualitāti	Vai es sapratu, kāpēc to apgūt ir svarīgi?
Zināšanu pielietošanas iespējas	Vai es sapratu, kur varēšu izmantot iegūtās zināšanas?

Pašvērtējumā skolēni var novērtēt iepriekš paveikto un pašreiz esošo. Skolotāja jautājumus piemēro atkarībā no tā, kāds mērķis bija plānotajam uzdevumam. Stundas beigās tas var būt arī viens jautājums, lai skolēni vingrinātos veidot pašrefleksiju un varētu izteikties visi. Ja laiks ir vairāk, skolotāja var izmantot nepabeigtos teikumus, piemēram, “Es esmu apmierināts ar paveikto, jo ...”. Ik pa laikam skolotāja pašvērtējumu pārrunā individuāli.

Laikapstākļu vērotājs.

Atskatoties uz pagājušo 2022./2023.mācību gadu, 2.d klases skolēni regulāri zaudēja un aizmirsa klasē tiem iedotās darba lapas, rakstāmpiederumus, burtnīcas. Pat tika izveidots pazaudēto mantu stūrītis. Šī gada septembrī skolotāja iesāka pievērst uzmanību atbildības sajūtai. Par šo tēmu tika runāts stundās un starpbrižos, arī pagarinātajā dienas grupā, triju nedēļu garumā. Pašvadīti mācīties nozīmē būt organizētam un sekot līdzī savai darba vietai, un mantām, īpaši uzdotajiem uzdevumiem, nezaudēt tos.

Lai veicinātu atbildību par uzticēto uzdevumu, dabaszinības stundā, skolotāja uzdeva patstāvīgu darbu (5.pielikums). Skolēni veica vienas nedēļas laikapstākļu novērojumus. Katru dienu, noteiktā laikā vēroja laika apstākļus un pierakstīja gaisa temperatūru. Savus novērojumu datus skolēni attēloja tabulā. Uzdevums veicināja atbildību par uzticēto darbu un sava nospraustā mērķa izpildes uzraudzīšanu. Uzdevuma noslēgumā skolēni prezentēja savus novērojumus un reflektēja par to, kas izdevās, kas nācās sarežģītāk. Kā sarežģītākās lietas uzdevuma izpildē, skolēni minēja novērojumu veikšanu sev noliktajā laikā un uzmanīt iedoto darba lapu. Uzdevums rosināja lielu interesi, jo laika apstākļi dažādā dienas laikā un dažādās vietās atšķīrās, tas veicināja interesantu diskusiju.

Imants Ziedonis “Brūnā pasaka”.

Sākumā skolēns mācās kopā ar skolotāju izvirzīt mērķi un plānot tā sasniegšanu, līdz skolēns to var paveikt patstāvīgi. Sociālajās zinībās 2.d klase pabeidza tēmu par laika un mērķu plānošanu. Lai nostiprinātu zināšanas un attīstītu prasmi plānot, skolotāja kopā ar skolēniem izvēlas mērķi, kuru kopīgi izplānot un sasniegt. Skolotāja izdala darba lapas ar jautājumiem (6.pielikums). Jautājumi vedina domāt par mērķa plānošanu, uzraudzīšanu un novērtēšanu. Zem jautājumiem ir brīva vieta, kur skolēns ieraksta savus komentārus kā izdevās veikt uzdevumu.

Skolēni izteica vēlmi izlasīt I.Ziedoņa “Krāsainās pasakas”, tieši “Brūnā pasaka”. Tā, kā latviešu valodas stundās tika sākta apgūta tēma par īpašvārdiem, skolotāja ar klasi vienojās par šādu kopīgu mērķi: KO ES VĒLOS PAVEIKT? - Imants Ziedonis, “Krāsainās pasakas”. Izlasīt pasaku “Brūnā pasaka” un izrakstīt pasakas varoņus, un viņu īpašības.

Kad mērķis ir izvirzīts, skolotāja ar skolēniem apspriež jautājumus par plāna realizēšanu. Kā katrs skolēns var uzraudzīt savu plānu? Noslēgumā novērtēt savu darbu. Kas liecinās, ka sasniedzu mērķi? Mērķa sasniegšanai tiek dotas divas nedēļas. Skolēni strādā patstāvīgi, lai attīstītu plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmes. Pēc divām nedēļām skolēni demonstrē savu sniegumu.

Ziemassvētku iestudējums “Vecīša cimdiņš”.

Jau iepriekš skolotāja ir sniegusi skolēniem skaidrojumus par plānošanu, uzraudzīšanu un novērtēšanu stāstot, izvietojot klasē atgādnēs, uzdodot jautājumus, demonstrējusi dažādu stratēģiju piemērus. Klase kopā ar skolotāju izvirzīja mērķi un pārrunāja plānu Ziemassvētku iestudējumam “Vecīša cimdiņš”. Lai nostiprinātu esošās prasmes, skolēniem tiek dota iespēja plāna pierakstīšanā un īstenošanā, iestudējot Ziemassvētku lugu.

Latviešu valodas stundā skolēni lomās lasīja latviešu tautas pasaku “Vecīša cimdiņš”. Šī pasaka skolēniem ļoti iepatikās un tika nolemts pasaku iestudēt kā iestudējumu skolas Ziemassvētku pasākumā. Audzināšanas stundā 2.d klasei bija iepļānots runāt par svētku svinēšanu. Skolotāja izveidoja darba lapas “Darba plāns”, ar nodomu visai klasei kolektīvi izplānot Ziemassvētku iestudējumu. Darba plāns sastāv no jautājumiem, kā īstenot mērķi un atbildēm, kas būtu jādara mērķa īstenošanai. Plāna sastādīšana norisinājās diskutējot visai klasei kopā, par paveicamajiem darbiem mērķa sasniegšanai. Iedaļā “Atbilde” skolēni pierakstīja izrunātos jautājumus (7.pielikums).

Iestudējumā piedalās seši dzīvnieki un viens teicējs, tātad kopā 7 personāži. Lai katrs varētu piedalīties lugā, skolēni izteica priekšlikumu uzvedumu veikt vairākās grupās un novērtēt, kura grupa labāka. Sākumā klasi nepieciešams sadalīt grupās. Skolotāja kopā ar skolēniem mēģināja noskaidrot, cik grupās būtu klasei jāsadala, ja klasē ir 29 skolēni. Par cik, dalīšanu 2.d klase vēl nav mācījusies, skolotāja zīmēja uz tāfeles vienu kvadrātu, tad otru kvadrātu, u.t.t., parakstot apakšā skaitli 7, skolēni tos skaitīja kopā līdz nonāca pie skaitļa 28. Izveidojās 4 grupas. Viens skolēns paliek lieks. Skolēni izteica viedokli, ka vienā no grupām būs 2 peles. Pēc autores domām, šāda pieeja ļauj skolēniem iepazīties ar elastīgu domāšanu, kas dod iespēju aplūkot lietas no dažādiem skatupunktiem, piemēram, ja nezina reizināšanu vai dalīšanu. Tādējādi skolēni apgūst jaunus pieejas veidus problēmu risināšanā, kas uzlabo viņu spējas efektīvāk mācīties.

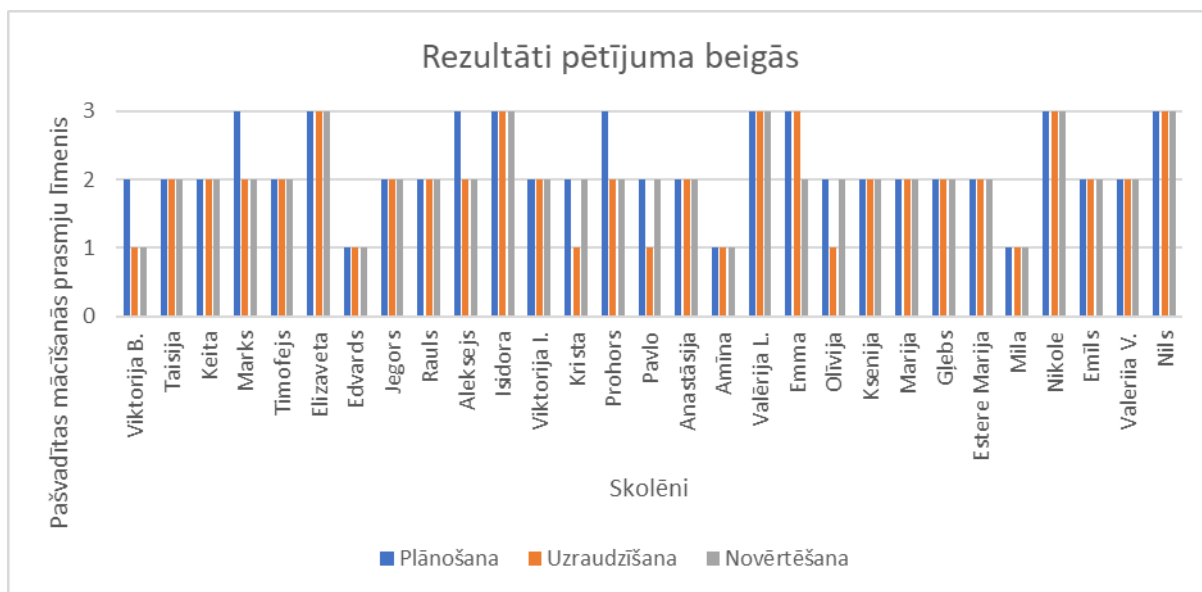
Lai novērtētu katras grupas priekšnesumu ir vajadzīgi kritēriji. Skolēni izsaka savas domas, pēc kā varētu grupas vērtēt. Skolotāja uz tāfeles pierakstīja skolēnu idejas un ierosina kritērijiem pievienot punktus, kā to dara skolotāji. Katrs skolēns var citu grupu sniegumu vērtēt ar punktiem un būt kā skolotājs. Šī darbība veicina domāt par savu sniegumu un izprast kritēriju lomu arī mācību procesā. Kad kritēriji tika izveidoti, ir jāizrauga grupas kapteiņi. Vajadzīgi 4 kapteiņi. Lielākā daļa skolēnu ceļ rokas, vēlas būt par grupas kapteiņiem. Skolotāja izvirza kritēriju, ka grupas kapteinis ir teicējs un viņam jāiemācās viss teksts. Palika tikai 3 drosmīgākie un 1 kapteini uzrunāja skolotāja.

Lai izpildītu pirmo kritēriju un iemācītos lugas tekstu, ir jānoskaidro sava loma uzvedumā. Grupu kapteiņi iznāk klases priekšā. Pārējie skolēni atver latviešu valodas grāmatās pasaku “Vecīša cimdiņš” un nosauc pirmo dzīvnieku, kas atrada vecīša cimdiņu. Uz skolotājas galda stāv lapiņas ar skolēnu vārdiem, katrs kapteinis izvelk lapiņu ar skolēna vārdu, kas uzvedumā spēles kādu no personāžiem, piemēram, “muša”, tad “pelīte”, tad “zaķis”, u.t.t.

Daži skolēni nevēlējās savas izvilktās lomas. Skolotāja ierosināja skolēnus apvienoties savās grupās un kopīgi vienoties, lai mainītu lomas pēc saviem ieskatiem. Ierosinājums izdevās un katras grupas kapteinis iesniedza skolotājai jaunu sarakstu ar lomām (8.pielikums). Tika nolemts Ziemassvētku pasākumā uzvest iestudējumu “Vecīša cimdiņš”, kuru rāda 4 grupas un katrā no tām piedalās 7 skolēni. Grupu uzstāšanos vērtēs paši skolēni pēc vienotiem kritērijiem.

2.4. Pašvadītas mācīšanās prasmes pētījuma beigās

Pētījuma laikā, darba autore ir veicinājusi mācību satura apguvi, izmantojot iepriekš minētās stratēģijas, kas tika piedāvātas, izskaidrotas un apspriestas kopā ar skolēniem. Iekārtota klases vide, piedāvāti atbilstoši resursi, lai nodrošinātu vajadzīgo atbalstu un virzību uz pašvadītu skolēnu mācīšanos. Ņemot par pamatu izstrādātos kritērijus, pētījuma beigās, autore analizēja novērojumus par katru skolēnu, lai izvērtētu vai pielietotās mācību stratēģijas veicina pašvadītas mācīšanās prasmes kā plānošana, sevis uzraudzīšana un sevis novērtēšanas attīstību (sk.4.attēlu).

6.attēls. Rezultāti pētījuma beigās.

Imants Ziedonis “Brūnā pasaka”.

Darba autore piedāvā kopskatu no skolēnu ierakstītajiem komentāriem plānojot, uzraugot un novērtējot uzdevuma Imants Ziedonis “Brūnā pasaka” veikšanas gaitu (sk. 3.tabulu).

3.tabula. Uzdevums. Imants Ziedonis “Brūnā pasaka”

PLĀNOJU!		
1.	KO ES VĒLOS PAVEIKT?	<ul style="list-style-type: none"> • Izlasīt pasaku un aprakstīt tēlus; • Es vēlos izlasīt pasaku “Brūna pasaka”; • Izlasīt pasaku; • Es gribu izlasīt un saprast pasaku; • Es vēlos atrast pasaku un izlasīt to. Pēc tam izrakstīt pasaku varoņus.
2.	KAS MAN JĀDARA, LAI PAVEIKTU IECERĒTO?	<ul style="list-style-type: none"> • Uzmanīgi jāizlasa pasaka; • Man ir jāizlasa “Brūna pasaka”; • Sekot plānam; • Jāizlasa un jāsaprot par ko ir pasaka; • Atrast grāmatu un izlasīt.
3.	KĀDA PALĪDZIBA MAN BŪS NEPIECIEŠAMA?	<ul style="list-style-type: none"> • Gaismas palīdzība, grāmata; • Mammas un interneta palīdzība; • Man būs nepieciešama vecāku palīdzība; • Man ir nepieciešama mammas palīdzība; • Vecmāmiņas.
4.	KUR ES TO MEKLĒŠU?	<ul style="list-style-type: none"> • Mājās; • Es to meklēšu internetā; • Savā grāmatu plauktā; • Es to meklēšu mājās; • Bibliotēkā; • YouTube audio ierakstā.
DARU!		
1.	KAS LIECINA, KA VIRZOS UZ MĒRĶI?	<ul style="list-style-type: none"> • Mana darba izzināšana iet uz beigām; • Sāku meklēt pasaku internetā; • Dabūju grāmatu; • Es veru vaļā grāmatu un apsēžos kopā ar mammu; • Es palīdzu mammai atrast pasaku; • Paskatos dienasgrāmatā. Jautāju vecākiem. Lasu.

		<ul style="list-style-type: none"> • Atradu pasaku internetā - lasāmgrāmatā, Krāsainā pasaule!
2.	KA ES JŪTOS, PILDOT UZDEVUMU?	<ul style="list-style-type: none"> • Apmierināta; • Es esmu ieinteresēts, jo gribu zināt par ko ir pasaka; • Es jūtu atbildību par uzdevumu; • Man ir interesanti un jauki; • Domāju, ka būs daudz jālasa; • Es domāju, ka man izdosies; • Pildot uzdevumu biju ļoti gudrs; • Pildot uzdevumu es jūtos atbildīgs.
3.	KO ES UZDEVUMĀ VARĒTU UZLABOT?	<ul style="list-style-type: none"> • Uzrakstīt, ko daba krāso brūnā krāsā; • Pastāstīt par pasaku omei; • Izdomāt, kā izskatās Brūnuļi; • Uzzīmēt, kā es domāju, kā izskatās pasaka; • Pārrakstīt visu pasaku; • Var izdomāt, kā izskatās mazs vīriņš; • Uzrakstīt, kurš no varoņiem patīk vairāk un kāpēc.
NOVĒRTEJU!		
1.	KAS LIECINA, KA SASNIEDZU MĒRĶI?	<ul style="list-style-type: none"> • Izpildīti visi uzdevumi; • Es atradu pasaku, noklausījos to, zinu par ko tā ir; • Es atradu un izlasīju pasaku; • Es saprotu galveno domu; • Es izlasīju pasaku un izpildīju uzdevumu; • Es noklausījos pasaku un izrakstīju pasaku varoņus.
2.	KAS PALĪDZĒJA UN KAS TRAUCĒJA DARBA PROCESĀ?	<ul style="list-style-type: none"> • Palīdzēja grāmata, traucēja televizors; • Man palīdzēja mamma. Traucēja tas, ka tādas pasakas manā mājā un bibliotēkā nebija, vajadzēja meklēt internetā; • Darba procesā palīdzēja vecāki; • Es noguru no mājasdarbiem; • Nekas netraucēja, bet palīdzēja mamma; • Manas emocijas mani traucēja.

3.	VAI PRIECĀJOS PAR SASNIEGTO REZULTĀTU? KĀPĒC?	<ul style="list-style-type: none"> • Mans darbs ir glīts; • Es priecājos, ka atradu pasaku un noklausījos to, līdz ar to varēju veiksmīgi izpildīt mājasdarbu; • Es priecājos, ka darbs ir izpildīts; • Esmu priecīga.
Jautājumi skolēniem prezentējot darbu		
1.	KĀDI TEV BIJA IZAICINĀJUMI?	<ul style="list-style-type: none"> • Bez mammas palīdzības nevarētu izpildīt; • Bez skolotāja palīdzību varēju nosaukt mērķi; • Ar skolotāja palīdzību varēju nosaukt mērķi.
2.	KĀ TEV VEICĀS PILDOT ŠO DARBU?	<ul style="list-style-type: none"> • Pasaku klausījos piecas reizes; • Pats uzrakstīju pasaku varoņu īpašības.
3.	KAS TEV SAGĀDĀJA GRŪTĪBAS PILDOT ŠO DARBU?	<ul style="list-style-type: none"> • Ne uzreiz sapratu plānu; • Patērēju vairāk laika nekā pasakai; • Jaucu plāna izpildes soļus, grūti bija pieturēties; • Klausoties, grūti uztvert pasaku varoņus.
4.	KO TU DARĪTU NĀKAMREIZ SAVĀDĀK?	<ul style="list-style-type: none"> • Nākamreiz vēlētos mērķi sasniegt pats; • Varētu pildīt bez mammas. <p>(lielākais daudzums skolēnu izteica vēlmi nākamreiz pildīt uzdevumu patstāvīgi)</p>

Skaidri noteikts mērķis un plāns palīdzēja skolēniem koncentrēties uz uzdevumu. Vairāki skolēni norāda uz to, ka bez ģimenes palīdzības nevarētu izpildīt uzdevumu. Šāda jauna izaicinājuma gadījuma palīdzība skolēnam ir normāls process. Citu skolēnu pieredze liecina, ka arī bez tiešas vecāku palīdzības viņiem ir iespējams nosaukt, sasniegt un novērtēt mērķi, taču tas vairumā saistās ar skolotājas atbalstu.

I.Ziedoņa “Brūnā pasaka” skolēni izvēlējās paši, svarīgi, jo interese pret uzdevumu uzlabo darba procesu.

Visi skolēni pasaku ir dabūjuši, noklausījušies un sasnieguši mērķi. Tas liecina par atbildību pret uzdoto uzdevumu. Neliela daļa skolēnu ir spējuši paši saskatīt un izrakstīt varoņus, to īpašības, kas norāda uz radošu un neatkarīgu domāšanu.

Pārsvarā stāstot par izaicinājumiem, skolēni min darba plāna rakstīšanu; ne uzreiz saprata kā aizpildīt; jauca darba izpildes soļus; patērēja tam vairāk laika nekā lasot vai klausoties pasaku. No tā, darba autore secina, ka uzdevums bija piemērots, lai attīstītu plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmes.

Lielāka daļa skolēni izteica vēlmi nākamreiz pildīt uzdevumu patstāvīgi, bez vecāku palīdzības, ko darba autore interpretē, kā vēlmi pašvadīti mācīties. Šāda pieredze noteikti skolēniem palīdz izprast savas stiprās un vājās puses.

Darba autore secina, ka skolēni izrāda ieinteresētu un atbildības pilnu attieksmi pret uzdevumi. Skolēni izmantoja radošumu, pielāgojās neparedzētām situācijām. Vēlme uzlabot savu darbu liecina par gatavību mācīties. Šādu uzdevumu patstāvīga pildīšana attīsta pašvadības prasmes nākotnei.

Ziemassvētku iestudējums "Vecīša cimdiņš".

Skolotāja kopā ar skolēniem veica plānošanas, uzraudzības un novērtēšanas aktivitātes, lai sagatavotu Ziemassvētku iestudējumu "Vecīša cimdiņš". Plānošanas procesā klase izveidoja darba plānu, izmantojot jautājumus, kas veicina virzību uz mērķi. Skolēni sadalījās vairākās grupās, lai veiktu uzvedumu, un apsprieda savas lomas.

Lai novērtētu katras grupas priekšnesumu, skolotāja kopā ar skolēniem izstrādāja kritērijus un punktus. Skolēni mācījās vērtēt un izprast savu sniegumu. Savstarpēji vienojoties, skolēni savās grupās izvēlējās lomas. Katras komandas kapteinis iepazīstināja skolotāju ar pašu sastādītiem lomu sarakstiem, uzrakstot tos uz lapas.

Procesa gaitā skolēni mācījās savas lomas tekstu no galvas, apmainījās ar idejām, piedāvāja aizdot dažādus aksesuārus, kas nepieciešami lomai, piemēram, vilka ausis un asti. Viena skolniece atnesa lampiņu virteni, lai izdekorētu skatuvi. Nikoles mamma izveidoja no kartona cimdiņu (9.pielikums). Mēģinājumi notika audzināšanas stundā un pēc stundām, pagarinātajā dienas grupā. Katra grupa izdomāja savu variantu, kā dejos "cimdiņā", elkoņos sadevušies, aplī vai veiks kopīgas kustības katrs atsevišķi.

Diskusijās par iestudējuma mūziku tika sākumā norunāts, ka katra grupa izvēlas mūziku. Lugas mēģinājumos tika konstatēts, ka mūzika traucēja teicējam vai bija pārāk īsa. Skolēni vienojās par to, ka uzstāšanās beigās dziedās vienu dziesmu "Lai priecīgi Ziemassvētki". Šo dziesmu skolēni dziedāja mūzikas stundā. Viņi sarunāja ar mūzikas skolotāju, lai iedod fonogrammu.

Radās problēma, ko darīt, ja kāds komandas biedrs saslimst. Tika veidota diskusija. Problēmas risinājums no skolēnu puses bija, ja saslimst "vilks", komanda aizlienē "vilku" no nākamās komandas, par to piešķirot nākamajai komandai vienu punktu. Šis bija otrs gadījums, kad plāns tika mainīts, aktualizēts un pievienots vēl viens kritērijs. Šī pieredze palīdzēja

skolēniem attīstīt plānošanas, sadarbības un vērtēšanas prasmes, vienlaikus sagatavojoties veiksmīgam Ziemassvētku iestudējumam.

Ziemassvētku pasākums norisinājās 22.decembrī. Tā bija pēdējā mācību diena. Mācību diena bija ierasta, notika divas latviešu valodas stundas, matemātika un mūzika. Skolotāja ar klasi vienojās, ka uzvedums notiks pirmajās divās latviešu valodas stundās.

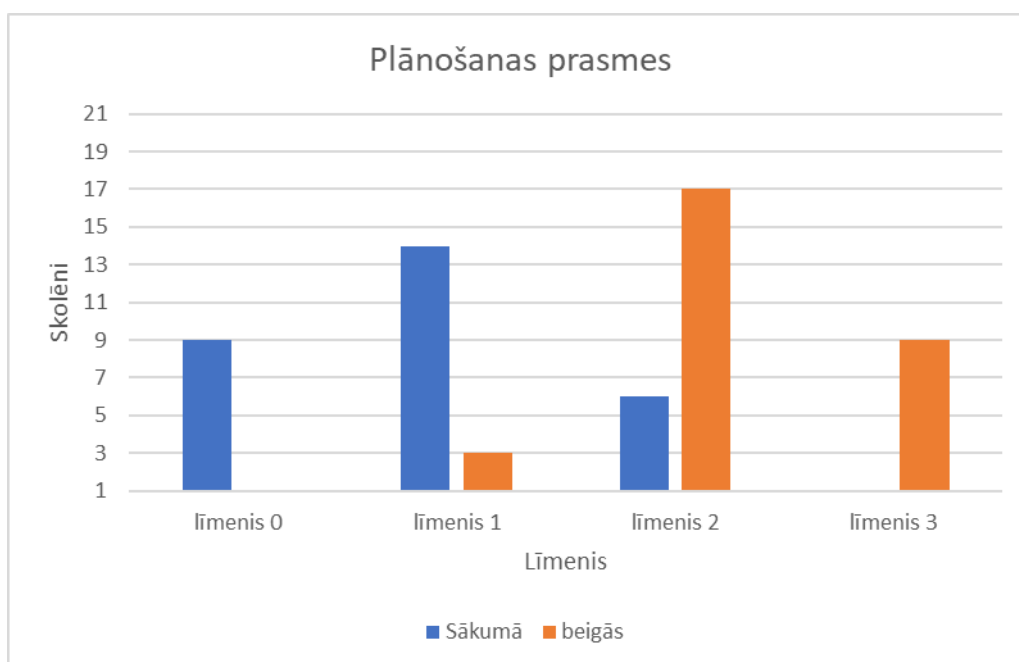
Katra komanda rādīja savu priekšnesumu un pārējās komandas to vērtēja. Klasē galdi tika salikti tā, lai pie tiem varētu apsēsties noteiktā komanda, izveidoti četri lieli galdi. Komandu sniegumu vērtēšanu veica katra komanda kopā, aizpildot vērtējuma lapu (10.pielikums).

Pēc izrādes klasē notika diskusijas par visu komandu sniegumu un to vērtēšanu. Katra komanda nolasīja savu vērtējumu un izteica uzslavu un kritiku. Otrā un trešā komanda izpelnījās kritiku par nepiemērotu tērpu un neizteiksmīgu runu. Kopumā otrā komanda saņēma 11 punktus, trešā – 13 punktus, ceturrtā – 14 punktus, bet pirmā – 16 punktus un kļuva par uzvarētāju. Uzvarētāju komanda saņēma aplausus un balvā rakstāmpiederumu komplektiņu. Pārējās komandas saņēma dāvanā paciņu ar augļiem.

Grupas veica savu iekšējo pašvērtējumu par sadarbību grupā. Katrs no grupas dalībniekiem vērtēja savu un komandas biedru sadarbību komandā, prasmi risināt radušās problēmas un aktivitāti piedaloties mēģinājumos (11.pielikums). Klasesbiedru vērtējumi viesiem bija labi, katrs skolēns ieguva visus trīs punktus.

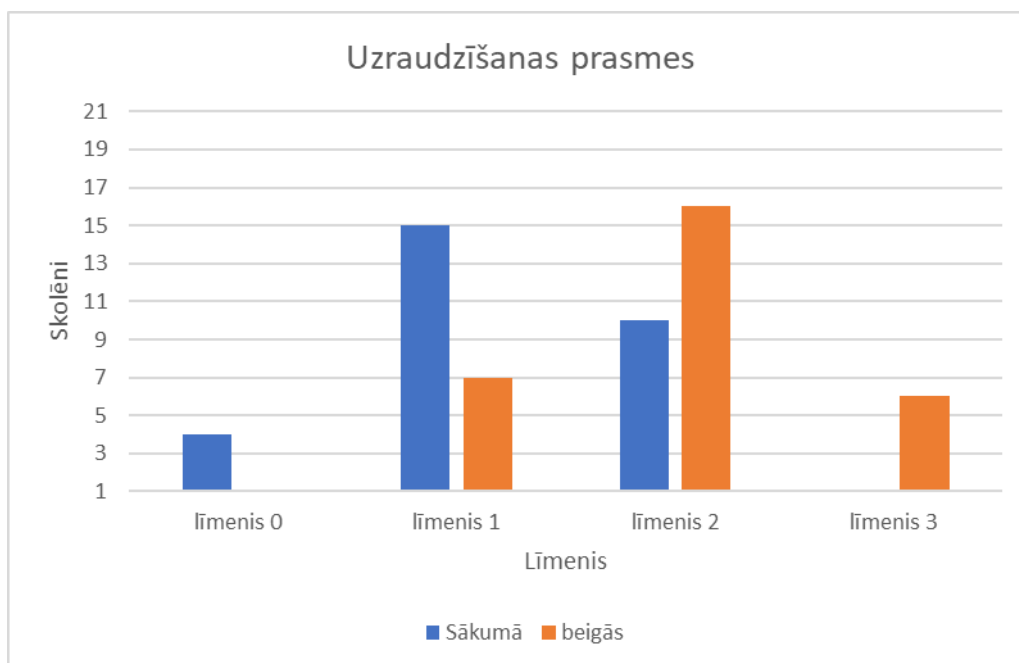
Matemātikas stundā skolotāja pasniedza skolēniem “Labo darbu” rokassprādzi, skolēni skaitīja plusiņus “Labie darbi” tabulā, cienājās ar atnestajiem gardumiem. Mūzikas stundā pie 2.d klases atnāca ciemos 2.b klase. Skolēni viesmīlīgi uzņēma 2.b klasi, pacienāja ar gardumiem un dziedāja Ziemassvētku dziesmas “karaoke”. Pagarinātajā dienas grupā skolēni piedalījās galdu novākšanā un telpu uzkopšanā.

Pētījuma beigās, bakalaura darba autore, pamatojoties uz pedagoģisko novērojumu un izstrādātajiem kritērijiem, veica vērtējumu skolēnu pašvadītu mācīšanās prasmju attīstībai. Darba autore uzskata, ka visi skolēni zina, kas ir mērķis un prot atšķirt īstermiņa mērķus no ilgtermiņa mērķiem. Autore secina, ka vislielākā izaugsme novērojama plānošanas procesā, kurā kopumā varēja redzēt viss zemākos rādītājus pētījuma sākumā. Kritēriju rādītāja līmenis ir pieaudzis no 0 vai 1, līdz 2 vai 3. Seši skolēni, kuru plānošanas prasmes pētījuma sākumā atbilda kritēriju līmenim 2 ir sasniegušas kritēriju līmeni 3. Kritēriju līmeni 3 ir sasnieguši vēl trīs skolēni, tātad kopa deviņi skolēni. Trešā daļa no klases skolēniem ar skolotāja atbalstu prot izvirzīt mērķi mācību uzdevumā. Spēj nosaukt darbības soļus sava mērķa īstenošanā (sk.7.attēlu).

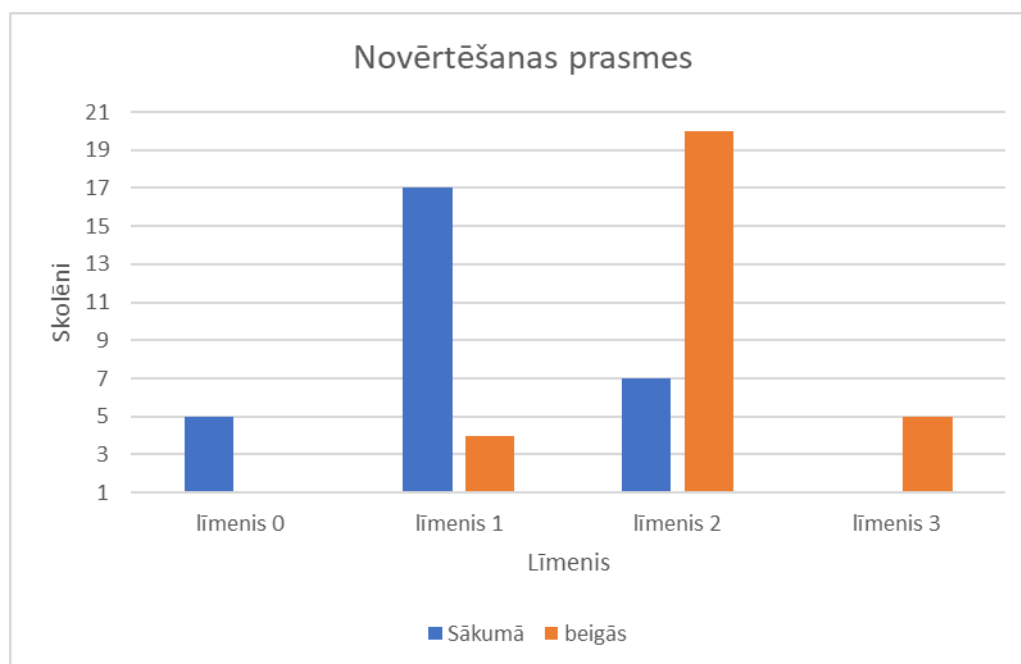
7.attēls. Plānošanas prasmju salīdzinājums pētījuma beigās.

Radītāji, prasme uzraudzīt savu mācību procesu, līdzvērtīgi rāda pieaugumu. Kritēriju rādītāja līmenis no 0 vai 1, pieaudzis līdz 2 vai 3. Tomēr četriem skolēniem, kas pētījuma sākumā atbilda kritēriju līmenim 2, izaugsme nav novērojama. Šie skolēni darbojas patstāvīgi, bet neprot izmantot dažādus risinājumus grūtību pārvarēšanai. Izmanto ierastās stratēģijas (sk.8.attēlu).

8.attēls. Uzraudzīšanas prasmju salīdzinājums pētījuma beigās.

Novērtēšanas procesā, kritēriju līmenis klasē no 0 vai 1, sasniedz 2 vai 3. Diviem skolēniem, kas pētījuma sākumā atbilda kritēriju līmenim 2, izaugsme nav novērojama. Šie skolēni daļēji izprot kritēriju nozīmi un nespēj paskaidrot savu sniegumu saistība ar kritērijiem (sk.9.attēlu).

9.attēls. Novērtēšanas prasmju salīdzinājums pētījuma beigās.

Piedaloties diskusijās, pieci skolēni prot novērtēt savu sniegumu un reflektēt par to, piemēram, “Ko es iemācījos paveikt? Vai es sapratu, kāpēc to apgūt ir svarīgi? Vai es pietiekami iesaistījos mācību procesā? Ko nākamajā reizē darītu citādāk?” Lielākā daļa skolēnu spēj atbildēt uz jautājumiem, piemēram “Ko es uzzināju? Kas man paveicās vieglāk? Kas man paveicās grūtāk?” Tādi pašrefleksijas jautājumi, kā “Ko man vajadzētu pilnveidot? Vai es pietiekami iesaistījos mācību procesā?” skolēniem vēl īsti nav skaidri.

Kopumā klases plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmju attīstība atbilst kritēriju 2.līmenim. Darba autore secina, ka pašvadītas mācīšanās prasmes ir attīstījušās pozitīvi visā klasē kopumā. Sākotnēji zemākas prasmes ir uzlabojušās. Pat tie skolēni, kuriem sākotnēji nebija novērotas plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmes, ir sasnieguši pirmo līmeni, daži pat otro līmeni.

Galvenais prasmju pieaugums novērojams plānošanas procesā. Visi skolēni izprot, kas ir mērķis un spēj atšķirt īstermiņa mērķus no ilgtermiņa mērķiem.

Lielākā daļa skolēnu prot izvirzīt mērķi un ar vai bez skolotājas palīdzības darboties saskaņā ar to. Skolēni pārsvarā darbojas paši, risinot dažādas grūtības un mācību uzdevumus, bet ir nepieciešama skolotāja palīdzība. Skolēniem ir izpratne par to, kur meklēt palīdzību, kā

arī par kritēriju svarīgumu, bet saskaroties ar grūtībām, atzīst, ka nepieciešama skolotāja palīdzība.

Darba autore uzskata, ka nākotnē jāturpina pilnveidot un nostiprināt plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmes 2.d klasē, lai katrs skolēns spētu pārliecinoši izvirzīt mērķus, nosaukt darbības soļus mērķa sasniegšanai un darboties saskaņā ar tiem. Tam nepieciešams pakāpeniski nostiprināt vispirms plānošanas prasmes: vairāk izprast plānošanas nozīmi; plānošanas veidus; pievērst lielāku vērību mērķu un darbības plānu efektivitātei. Stiprināt skolēnu prasmi uzraudzīt savu mācību procesu. Lai veiksmīgi darbotos patstāvīgi, skolēniem jāapgūst dažādas stratēģijas, ne tikai ierastās. Jāturpina attīstīt skolēnu novērtēšanas prasmes, lai tie būtu spējīgi analizēt savu sniegumu saistībā ar izvirzītajiem kritērijiem. Svarīgi saprast ne tikai pašu rezultātu, bet izskaidrot to saistība ar kritērijiem. Uzlabojot pašrefleksijas prasmes, skolēniem jāmacās skaidrāk identificēt savas stiprās un vājās puses, kā arī attīstīt prasmi pašiem sev uzdot efektīvus pašrefleksijas jautājumus.

Secinājumi

1. Pašvadītas mācīšanās ir būtiska izglītības sastāvdaļa, tās prasmes ir ilgtermiņa ieguvums skolēnam. Pašvadītas mācīšanās prasmes palīdz skolēnam aktīvi piedalīties savā izglītības procesā, sākumā apzināti, vēlāk neapzināti, izmantojot ciklisku mācīšanās modeli, kurš ietver plānošanu, uzraudzīšanu, novērtēšanu un refleksiju. Analizējot zinātnisko literatūru, tiek atbalstīta ideja, ka pašvadītas mācīšanās prasmes ir būtiskas visiem skolēniem jau no agras bērnības.
2. Mācoties metakognīcijas līmenī, skolēns var aktīvi pārvaldīt savu mācīšanos un uzlabot rezultātus. Pašvadība un kritiskā domāšana veicina skolēna iekšējo regulāciju un līdzdalību mācību procesā.
3. Prasmes un kompetences ir svarīgāki elementi par vienkārši uzkrātām zināšanām. Kritiskā domāšana, radošums, sadarbība, komunikācija, pašmotivācija ir būtiskas prasmes, kas nepieciešamas gan izglītībā, gan darba tirgū.
4. Skolotājam ir būtiska loma, veicinot skaidru izpratni par mācīšanās procesu un radot daudzveidīgu, izaicinošu mācību vidi. Skolotājam jāveicina skolēnu pašrefleksija un sadarbība, piedāvājot piemērus, intelektuāli sarežģītus uzdevumus un veicinot diskusijas.
5. Mācību procesā skolotājam jāietver pakāpeniska prasmju attīstība, ņemot vērā skolēnu vajadzības un intereses. Jāmotivē skolēni ar dažādām mācīšanās iespējām, kas atbilst individuālajām interesēm un profesionālajām vēlmēm.
6. Skolotājiem jāmača skolēniem izvirzīt mērķus, plānot to sasniegšanu un novērtēt savu sniegumu. Plānošana un pašvērtējums attīsta skolēnu spēju pārvaldīt laiku, novērtēt savu darbību un izstrādāt ilgtermiņa mērķus.
7. Pēc darba autores izstrādātajiem kritērijiem, pētījuma sākumā tika konstatēts zems plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmju līmenis, kas atbilda prasmju līmenim no 0 – 1. Īpaši zemas bija plānošanas prasmes, daļai skolēnu tās bija slikti attīstītas vai nebija novērojamas vispār. Uzsākot mācību gadu, skolēnos lielu interesi radīja pašu dalība mācību procesā – dienasgrāmatu aizpildīšana, burtnīcu parakstīšana un klases noteikumu veidošana. Šī iniciatīva veicināja aktīvu līdzdalību mācību procesā. Sākumā ir vērojama atšķirība pašvadītas mācīšanās prasmju attīstībā starp skolēniem. Daži skolēni sasniedz augstu līmeni, uzraugot un novērtējot savu mācību procesu. Lielākā daļa skolēnu, lai arī mācību procesā piedalās aktīvi, tomēr paļaujas uz skolotāju

- un neizprot plānošanas nozīmi. No plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmēm, vismazāk attīstītas ir tieši plānošanas prasmes.
8. Piederības un taisnīguma sajūta klasē ir svarīga veiksmīgam mācību procesam. Klases vides daudzfunkcionalitāte un elastīgs telpas dizains dod iespēju dažādu mācību stratēģiju pielietošanai. Dažādi mācību līdzekļi, gan tradicionāli, gan interaktīvi, veicina pašvadītu mācīšanos.
 9. Sistemātiski pielietojot stratēģiju “Nesteidzīgā lasīšana”, skolēnos tiek stimulēta pašrefleksija. Stratēģija “Jautāšana un atbildēšana” nodrošina skolēniem laiku un atbalstu pašrefleksijai, veicina dziļāku izpratni par skolēnu domām un emocijām saistībā ar mācībām. Pašrefleksija palīdz attīstīt mērķa sasniegšanas prasmes un pašapziņu. Kritisko jautājumu un emocionālā fona pašvērtējums nodrošina holistisko pieeju. Šajā procesā būtiska ir skolotāja loma, sniedzot atbalstu, vadot sarunas un pielāgojot jautājumus. Izmantojot praktiskus uzdevumus, piemēram, “Laikapstākļu vērotājs”, skolēni mācās plānot, uzraudzīt un novērtēt savu mācību procesu. Kā arī skolēnos tiek veicināta atbildības sajūta. Mērķu izvirzīšanas, plānošanas un novērtēšanas prasmju apguve tika praktizēta ar dažādiem uzdevumiem, piemēram, iestudējums “Vecīša cimdiņš” attīsta ne tikai iepriekš minētās prasmes, bet arī sadarbības un organizatoriskās prasmes. Uzveduma vērtēšana izmantojot kritērijus, attīsta skolēnu vērtēšanas prasmes. Kopumā pielietojot iepriekš minētās pedagoģiskās stratēģijas, skolēni tiek iesaistīti mērķu izvirzīšanā, plānošanā un pašnovērtēšanā, kas veicina atbildības sajūtu un patstāvīgu mācību pieredzi.
 10. Pētījuma laikā, bakalaura darba autore ir veicinājusi pašvadītas mācīšanās prasmes, piedāvājot skolēniem plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas stratēģijas. Skolēni ir uzrādījuši progresu plānošanas prasmēs. Nosauc īstermiņa un ilgtermiņa mērķus. Lielākā daļa skolēni darbojas patstāvīgi un zina, kur meklēt nepieciešamo palīdzību. Prot nosaukt konkrētus soļus mērķa sasniegšanai. Skolēniem ir attīstījušās novērtēšanas prasmes, bez vai ar skolotāja palīdzību nosauc savas veiksmes un neveiksmes, sasniedzot mērķi. Diskusijas un kopīga kritēriju izstrāde palīdz veidot skolēniem skaidru mācību procesa struktūru.
 11. Turpmāk būtu svarīgi turpināt nostiprināt plānošanas, uzraudzīšanas un novērtēšanas prasmes, pievēršoties īpaši izpratnei par kritērijiem. Skolotājam jāturpina veicināt refleksiju un pašvērtēšanu, lai skolēni spētu saprast savas stiprās un vājās puses mācību procesā. Skolēnu izstrādātajos projektos, ietvert vairāk kritēriju un pašvērtējuma elementus, kas veicinātu pašvadītu prasmju dziļāku attīstību. Bakalaura darba autore secina, ka izvēlētās stratēģijas rada pozitīvu attīstību pašvadītu prasmju veicināšanai.

Nepieciešams turpināt šādu virzību, izvēloties nākamo attīstības posmu pašvadītu mācīšanās prasmju attīstīšanai 2.d klasē.

Literatūras un avotu saraksts

1. Agliati, A.A., Barriga, P.A., Cifuentes, P.A., Baena, I. B., Beržanskytė, J., Cavioni, V., Jiménez, B. V. (2015). Rokasgrāmata. *Metodiskie paņēmieni skolēnu sociāli emocionālo prasmju novērtēšanai skolā*. Lions Clubs International foundation (LCIF), LIONS QUEST Programs.
Pieejams:https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/rokasgramata_met_pan_sem.pdf
2. Balashov, E. (2020). *Self – Regulated, Learning, Cognition and Metacognition*. Nova Science Publishers, Incorporated.
3. Benick, M., Dorrenbacher-Ulrich, L., Weißenfels, M., Perels, F. (2021). *Fostering Self-Regulated Learning in Primary School Students: Can Additional Teacher Training Enhance the Effectiveness of an Intervention?* *Psychology learning & teaching*, 20(3), 324–347. . Retrieved from: Sage Journals Online. doi: 10.1177/14757257211013638
4. Bērnu dziesmas, (2019)., *Lai priecīgi Ziemassvētki*. Ziemassvētku dziesmas. Bērnu dziesmas. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=R6B8Lwitgfc>
5. Center for curriculum redesign, CCR. (2023). *4D Competencies*. Retrieved from <https://4dedu.org/competencies/>
6. Fedels, Č., Bialika, M., Trilings, B. (2017). *Četru dimensiju izglītība*. Lielvārde: Lielvārds
7. Fadel, C. Bialik, M. Trilling, B. (2015). *Four - dimensional education*. Retrieved from <https://curriculumredesign.org/wp-content/uploads/Four-Dimensional-Education-Excerpt-Chapter-1-and-2-partial-CCR.pdf>
8. Fišers, R. (2005). *Mācīsim bērniem mācīties*. Rīga: RaKa
9. Gudjons, H. (1998). *Pedagoģijas pamatziņas*. Rīga: Zvaigzne ABC
10. Margeviča–Grinberga, I., Šūmane, I. (2020). *Mūsdienīga mācību vide skolēnu aktīvai iesaistīšanai mācību procesā*. Rīga: LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte.
Pieejams:https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/54423/margevica_grinberga_iva%20sumane_ilze-muzdieniga_macibu_vide_skolenu_aktivai_iesaistisanai_mac_procesa%20book.pdf?sequence=1&isAllowed=y
11. Mazpane, I. Vanags, E., (28.10.2019). *Kā attīstīt pašvadītu mācīšanos?* Preses relīze.
Pieejams:<https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/ka-attistit-pasvaditu-macisanos>

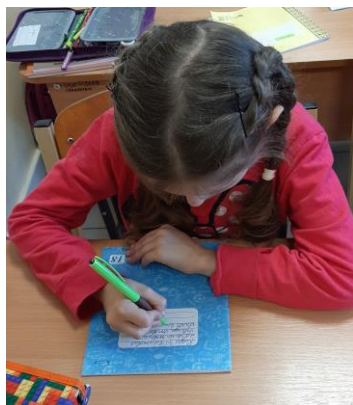
12. Meins, P. (2022). *Why has self-directed learning become so important and how best can we manage independent study?* Retrieved from: <https://www.structural-learning.com/post/self-directed-learning-a-school-guide>
13. Mencendorfa, L., Sarva, E., Vanags, E. (2020). *Pašvadītas mācīšanās ceļvedis*. Projekts “Stipri kopā”. Pieejams:https://static1.squarespace.com/static/578397cb725e25016e66856a/t/5f7d784ebfc9a4408a0eace7/1602058405589/Pasvaditas_macisanas_celvedis.pdf
14. Ministru kabinets. (01.09.2020). *Ministru kabineta noteikumi Nr. 747*. Redakcija: 01.09.2023.-31.08.2024. Rīga: Latvijas Vēstnesis.
15. Moriss, T.M. (2019). Self-directed learning: A fundamental competence in a rapidly changing world. Source: *International Review of Education / Internationale Zeitschrift für Erziehungswissenschaft / Revue Internationale de l'Education*, Vol. 65, No. 4 (2019), pp.633-653, Published by: Springer, Accessed: 13-08-2023
16. OECD better policies for better lives. (2015). *The Future of Education and Skills 2030*. Retrieved from: <https://www.oecd.org/education/2030-project/>
17. Cambridge Dictionary. (2023). Dictionaries. Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/metacognition>
18. Oliņa, Z., Hačatrjana, L., Mazpane, I. *Kā attīstīt caurviju prasmes? Metodiskais līdzeklis skolotājiem*. Rīga: Valsts izglītības satura centrs. | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002. Kompetenču pieeja mācību saturā. ISBN 978-9934-24-012-6. Pieejams:<https://mape.skola2030.lv/resources/6285>
19. Oliņa, Z., Namsone, D., France, I., Dudareva, I., Čakāne, L., Pestovs, P., Bērtule, D., ... Butkēviča, A. (2018). *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. Pieejams:https://www.siic.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/siic/Kolektiva_monografija/Macisanas_Lietpratibai.pdf
20. Purēns, V. (2017). *Kā attīstīt kompetenci*. Rīga: RaKa
21. Robinsons, K. (2013). *Ne tikai ar prātu*. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC
22. Schellings, G., Van Hout-Wolters, B. (2011). Measuring strategy use with self-report instruments: theoretical and empirical considerations. The Authors: This article is published with open access at Springerlink.com
23. Schunk, D.H., Greene, J.A. (2018). *Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance*. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data , A catalog record for this book has been requested ISBN: 978-1-138-90318-0 (hbk), ISBN: 978-1-138-90319-7 (pbk), ISBN: 978-1-315-69704-8 (ebk) Typeset in Minion by Apex CoVantage, LLC

24. Skola2030. (2017). *Izglītība mūsdienīgai lietpratībai: mācību satura un pieejas apraksts*. Rīga: Valsts izglītības satura centrs. | ESF projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002. Kompetenču pieeja mācību saturā. Pieejams:https://skola2030.lv/admin/filemanager/files/2/prezentacija_izgl_musdieniga_i.pdf
25. Skola2030. b. (28.10.2019). Piecu soļu patstāvīgās mācīšanās attīstīšanas metode. Preses relīze. Pieejams:<https://www.skola2030.lv/lv/jaunumi/blogs/piecu-solu-patstavigas-macisanas-attistisanas-metode>
26. Svence, G. (2020). *Psiholoģija jaunajam skolotājam*. Rīga: LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte. Pieejams:https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/56412/svence_guna%02psiholoģija_jaunajam_skolotajam-book.pdf?sequence=1&isAllowed=y
27. Tezaurs. (2023). *Skaidrojošā un sinonīmu vārdnīca*, Spektors, Andrejs et al. Tēzaurs.lv, 2023, Vasaras versija. CLARIN-LV digitālā bibliotēka, <http://hdl.handle.net/20.500.12574/66>. Pieejams: <https://tezaurs.lv/>
28. Trihute, A. Zimmerman, B.I. (2013). *Applications of Self-Regulated Learning across Diverse Disciplines*. INFORMATION AGE PUBLISHING (IAP), INC. Charlotte, NC. Infoagepub.com
29. Uzvedība.lv (2019). Spēle vardarbības mazināšanai skolā. Ikviens ir svarīgs. Pieejams: <https://www.uzvediba.lv/draudzigai-klasei/>
30. Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzija, Ropažu novada vidusskola, Preiļu 1. pamatskola, Aglonas vidusskola. (2017). *Pedagogu plānošanas prasmes kompetencēs balstīta izglītībā*. ES izglītības, mācību, jaunatnes un sporta programmas Erasmus + projekta "Pedagogu plānošanas prasmes kompetenču izglītībā" (projekta ID Nr. 2017-1-LV01-KA219-035454_1). Pieejams:<https://sites.google.com/valmiera.edu.lv/rokasgramata/s%C4%81kums>
31. Vanags, E. (2018). *Kas ir pašvadīta mācīšanās PUNs*. Pieejams:https://www.lvg.lv/upload/Konference/materiali/Kas_ir_pasvadita_macisanas_Liepaja_print.pdf
32. Zimmerman, B.J., Booner, S., & Kovach, R. (1996). *Developing self-regulation Learners: Beyond Achievement to Self efficacy*. Amerika: American Psychological Association.
33. Žurili, D. (2010). Bērna intelektuālo procesu attīstība sākumskolā. Psihologu pasaule. Pieejams: <https://psihologukonsultacijas.lv/2016/01/27/berna-intelektualo-procesu-attistiba-sakumskola/>

34. Wilson, D., Conyers, M. (2016). *Teaching students to drive their brains. Metocognitive Strategies, Activities and Lesson Ideas*. Retrieved from <https://files.ascd.org/staticfiles/ascd/pdf/siteASCD/publications/books/Teaching-Students-to-Drive-Their-Brains-sample-chapters.pdf>

Pielikumi

1. PIELIKUMS. Paraksta burtnīcas, aizpilda dienasgrāmatas

2. PIELIKUMS. Klases noteikumi

4. PIELIKUMS. Atgādes klasē

PLĀNO SAVU MĀCĪŠANOS

UZRAUGI SAVU MĀCĪŠANOS

NOVĒRTĒ SAVU MĀCĪŠANOS

Mācīšanās ieteikumi

IZVEIDI PRIORITĀTES 	PLĀNO SAVU LAIKU! 	ORGANIZĒ SAVU DARBU
SADARBOJIES 	APDĒKĻI KONSULTĀCIJAS 	ESI JAUNĀ PĒT SPĒRĀTĒJĀ UN VĒRĒ SAVU PĒTĒTĀBU!

Tiesības Tev ir tiesības uz godrīgu vērtēšanu.	Pienākumi Draudzīgi parādīties, redzēt citus kā cilvēkus.
Tiesības Tev ir tiesības būt drošībai. Neapmierināt savu tiesību tiek draudēti.	Pienākumi Būt apmierīgiem.
Tiesības Tev ir tiesības būt atšķirīgiem cilvēkiem. Neapmierināt savu tiesību ir jāpasaņem.	Pienākumi Apsvērt draugus vai draudzēties.
Tiesības Neapmierināt savu tiesību tiek draudēti, ka draudzēties ar to cilvēku.	Pienākumi Pierādīt draugiem, ka tie ir draudzēties ar to cilvēku.
Tiesības Neapmierināt savu tiesību tiek draudēti, ka tie ir draudzēties ar to cilvēku.	Pienākumi Pierādīt draugiem, ka tie ir draudzēties ar to cilvēku, ka tie ir draudzēties ar to cilvēku.
Tiesības Tev ir tiesības būt priekšroku. Neapmierināt savu tiesību tiek draudēti.	Pienākumi Cienīt draudzēties cilvēkus.
Tiesības Neapmierināt savu tiesību tiek draudēti, ka tie ir draudzēties ar to cilvēku.	Pienākumi Pierādīt draudzēties ar to cilvēku.
Tiesības Neapmierināt savu tiesību tiek draudēti.	Pienākumi Cienīt draudzēties cilvēkus.

5. PIELIKUMS. Laikapstākļu vērotājs

Mājasdarbs

Temofejs

1. uzdevums

Veic vienas nedēļas laikapstākļu novērojumus! Izmanto termometru un savus novērojumus! Aizpildi novērojumu tabulu!

Gadalaiks:	Mēnesis:	Vieta:	Diennakts laiks:	Vējš (stiprs, mērens, lēns, bezvējš)
Nedēļas dienas datumi	T °C 19:00	Mākoņi/ saule	Nokrišņu veids	
PIRMDIENA	+20 °C	druscin mākoņi	nav	bezvējš
OTRDIENA	+21 °C	saule	nav	mērens
TREŠDIENA	+18 °C	saule	nav	mērens
CETURTDIENA	+17 °C	saule	nav	lēns
PIEKTDIENA	+21 °C	mākoņi	nav	mērens
SESTDIENA	+19 °C	saule	nav	bezvējš
SVĒTDIENA	+23 °C	saule	nav	bezvējš

Apskaties savus novērojumus un atbildi uz jautājumiem!

1. Kurā dienā bija visaugstākā gaisa temperatūra?
2. Kurā dienā bija viszemākā gaisa temperatūra?
3. Kura diena bija vissaulainākā?
4. Kurā dienā bija visvairāk mākoņu un nokrišņu?

1.	<i>Visaugstākā gaisa temperatūra bija svētdien.</i>
2.	<i>Viszemākā gaisa temperatūra bija ceturtdien.</i>
3.	<i>Ceturtdien.</i>
4.	<i>Piekdien bija visvairāk mākoņu, nokrišņu nebija.</i>

6. PIELIKUMS. Imants Ziedonis "Brūnā pasaka"

Vārds, uzvārds, klase Emma 2 d.

Mācos ievirzīt mērķi un plānot, kā to sasniegt!

Uzdevums. «Krāsainas pasakas», Imants Ziedonis. Izlasi pasaku "Brūnā pasaka"! Izraksti pasakas tēlus un viņu īpašības. Brīvajos lodziņos raksti, kā tev izdevās rīkoties atbilstoši plānam. (Iekavās norādīti piemēri)

PLĀNOJU!

KO ES VEĻOS PAVEIKT? (Izlasītu pasaku "Brūnā pasaka". Izrakstītu pasakas varoņus, viņu īpašības.)

Izlasīt pasaku un apraīstēt tēlus.

KAS MAN JĀDĀRA, LAI PAVEIKTU IECERĒTO? (Jāizlasa "Brūnā pasaka")

Uzmanīgi jālasa pasaka.

KĀDA PALĪDZĪBA MAN BŪS NEPIECIEŠAMA? (Bibliotēkas, vecāku, interneta, klasesbiedru.)

Gaismaun palīdzība, grāmatas.

KUR ES TO MEKLĒŠU? (Bibliotēkā, mājās, YouTube audio ieraksts, pie klasesbiedriem.)

Mājās

DARU!

KAS LIECINA, KA VIRZOS UZ MĒRĶI? (Interesējās, kur varu iegūt šo pasaku.)

Mana darba virzītājs un palīgdevējs.

KĀ ES JŪTOS PILDOT UZDEVUMU? (Domāju par savām sajūtām un aprakstu tās.)

Apmierināta

KO ES UZDEVUMĀ VARĒTU UZLABOT? (Uzskaitēt kādu no pasaku varoņiem.)

Aprakstīt rodaba krāso brūnā krāsā.

NOVĒRTEJU!

KAS LIECINA, KA SASNIEDZU MĒRĶI? (Vai esmu atradis "Brūnā pasaku"? Vai izrakstīju pasaku varoņus un viņu īpašības?)

Izpildīti visi uzdevumi.

KAS PALĪDZEJA UN KAS TRAUCĒJA DARBA PROCESĀ? (Kas man palīdzēja uzdevumu veikt? (cilvēki, apstākļi)? Kas traucēja uzdevumu izpildi? (cilvēki, apstākļi)?)

Palīdzēja grāmata, traucēja televizors.

VAI PRIECĀJOS PAR SASNIEGTO REZULTĀTU? KĀPĒC? (Man izdevās izlasīt pasaku. Varu nosaukt pasakas varoņus un viņu īpašības. Mans darbs ir glīti uzrakstīts un skatīts noformēts.)

Mans darbs ir glīts.

LAI VEICĀSI!

Imants Ziedonis
KRĀSAINAS PASAKAS

Brūnā pasaka

Nr.	Pasaku tēli	Pasaku tēlu īpašības
1.	Kapiš	biežs
2.	cilvēks	šķēršlis
3.	Brūns Brūns vīrs.	Sašūdzīgs un kautrīgs
4.	Jānis	neuzticīgs

7. PIELIKUMS. Darba plāns iestudējumam "Vecīša cimdiņš"

valērija

2. d.

Latviešu tautas pasaka

Vecīša cimdiņš

Iestudējums

Darba plāns		
Nr.	Jautājums	Atbilde
1.	Kāds ir mans mērķis?	Iestudēt lugu "Vecīša cimdiņš"
2.	Ko es jau zinu?	Būs 4. komandas, 7. Varoņi
3.	Kas man būtu jā dara?	Izlasīt pasaku, Fāzih kura loma un jāiemācās teksti, Atrast lomai piemērotu tērpi
4.	Cik laika man nepieciešams?	4. nedēļas
5.	Kādas lietas man nepieciešamas mērķa sasniegšanai?	pasaka un tērpi.
6.	Kas var kavēt manu darbu?	Slikks, slimošana
7.	Kam es varu jautāt pēc palīdzības?	skolotāja, vecāki, brālis, māsa
8.	Kādas emocijas es jūtu, domājot par mērķi?	pretīge, labi
9.	Kā es zināšu, ka mērķis sasniegts?	Atbilstība kritērijiem.

Kriteriji.

1. 1. Zināšanas lomas tekstu. (1p.)
2. 2. Tērs: piemērots (1p.) Maists (1p.)
2. 3. Izteiksme: runa (1p.) tēlojums (1p.)
3. 4. Grupas pārstāvējums.
- a) sadarbība (1p.)
 - b) problēma risināšana (1p.)
 - c) Atbildētā grupā. (1p.)

8. PIELIKUMS. Skolēnu sadalījums iestudējumam "Vecīša cimdīšs"

Rauls	Idora B.	Marks	Idora	gailis
Emma	Prohors	Nils	Valērija h.	
Emils	Kita	Marija	Edvards	Musa
Krišta	Timofejs	Vintorija	Tasija	Pele
Aleksjs	Ksenija	Žepors	Anastasija	zaris
Mila	Oļevija	Glēks	Amīna	vīls
Pauls	Valērija D.	Estere	Nikole	lācis

1. komanda
 Mila - gailis
 kapteinis, Emma
 Emils - lācis
 Pauls - musis vīls
 Krišta - zaris
 Pauls - pele
 Aleksejs - musis

2. komanda
 kapteinis, Prohors
 Keito - zaris
 Timofejs - musis
 Vintorija B. - vīls
 Ksenija - pele
 Oļevija - lācis

Valērija D. -
 vīls

3. komanda
 kapteinis, Nils
 Marija - musis
 Vik. J. - pele
 Marks - zaris
 Žepors - gailis
 Glēks - vīls
 E.M. - lācis

4. komanda
 kapteinis, Valērija D.
 Tasija - musis
 Amīna - gailis
 Anastasija - gailis
 Idora - zaris
 Edvards - vīls
 Nikole - lācis
 gailis - Anastasija

4. komanda.
 teicējs
 1. Valērija h. - vīls
 2. Idora - zaris
 3. Elizaveta - pele
 4. Anastasija - vīls
 5. Edvards - lācis
 6. Amīna - gailis
 7. Tasija - musis

Edvards - lācis
 Amīna - gailis
 Tasija - musis

9. PIELIKUMS. Skatuve iestudējumam "Vecīša cimdiņš"

10. PIELIKUMS. Skolēnu komandas vērtējums iestudējumam "Vecīša cimdiņš"

Vērtē 1.komanda

Iestudējuma "VECĪŠA CIMDIŅŠ" vērtējuma lapa

Nr.	Kritērijs	punkti	2.komanda	3.komanda	4.komanda
1.	Zina savas loms tekstu	1	1p	1p	1p
2.	Tērps	piemērots	1	0p	0p
		skaists	1	1p	1p
3.	Izteiksme	Izteiksmīga runa	1	0p	0p
		Izteiksmīgs tēlojums	1	1p	1p
		Kopā:		2p	3

izvietojumu peli - V. V. V. V.

Vērtē 2.komanda

Iestudējuma "VECĪŠA CIMDIŅŠ" vērtējuma lapa

Nr.	Kritērijs	punkti	1.komanda	3.komanda	4.komanda
1.	Zina savas loms tekstu	1	✓ 1p	✓ 1p	✓ 1p
2.	Tērps	piemērots	1	✓ 1p	✓ 1p
		skaists	1	✓ 1p	✓ 1p
3.	Izteiksme	Izteiksmīga runa	1	✓ 1p	✓ 1p
		Izteiksmīgs tēlojums	1	✓ 1p	✓ 1p
		Kopā:		5	5

izvietojumu peli - 2. Elizaveta

Vērtē 3.komanda

Iestudējuma "VECĪŠA CIMDIŅŠ" vērtējuma lapa

Nr.	Kritērijs	punkti	1.komanda	2.komanda	4.komanda
1.	Zina savas loms tekstu	1	1	1	1
2.	Tērps	piemērots	1	1	1
		skaists	1	1	1
3.	Izteiksme	Izteiksmīga runa	1	1	1
		Izteiksmīgs tēlojums	1	1	1
		Kopā:		5	5

izvietojumu kapteini - Emma

Vērtē 4.komanda

Iestudējuma "VECĪŠA CIMDIŅŠ" vērtējuma lapa

Nr.	Kritērijs	punkti	1.komanda	2.komanda	3.komanda
1.	Zina savas loms tekstu	1	1	1	1
2.	Tērps	piemērots	1	1	1
		skaists	1	1	1
3.	Izteiksme	Izteiksmīga runa	1	0	1
		Izteiksmīgs tēlojums	1	1	1
		Kopā:		4p	3p

izvietojumu Laki - Krista

11. PIELIKUMS. Skolēnu pašvērtējums iestudējumam "Vecīša cimdiņš"

1. GRUPAS PAŠVĒRTĒJUMS									
Nr.	Kritēriji	punkti	Komandas kapteinis	muša	pele	zaķis	vilks	lācis	gailis
1.	sadarbojas komandā	1	1a	1a	1a	1a	1a	1a	1a
2.	risina radušās problēmas	1	1a	1a	1a	1a	1a	1a	1a
3.	aktīvi piedalās mēģinājumā	1	1a	1a	1a	1a	1a	1a	1a
Kopā:			1a	1a	1a	1a	1a	1a	1a

2. GRUPAS PAŠVĒRTĒJUMS Jirņokis									
Nr.	Kritēriji	punkti	Komandas kapteinis	muša	pele	zaķis	vilks	lācis	gailis
1.	sadarbojas komandā	1	1	1	1	1	1	1	1
2.	risina radušās problēmas	1	1	1	1	1	1	1	1
3.	aktīvi piedalās mēģinājumā	1	1	1	1	1	1	1	1
Kopā:			3	3	3	3	3	3	3

3. GRUPAS PAŠVĒRTĒJUMS									
Nr.	Kritēriji	punkti	Komandas kapteinis	muša	pele	zaķis	vilks	lācis	gailis
1.	sadarbojas komandā	1	1	1	1	1	1	1	1
2.	risina radušās problēmas	1	1	1	1	1	1	1	1
3.	aktīvi piedalās mēģinājumā	1	1	1	1	1	1	1	1
Kopā:			3	3	3	3	3	3	3

4. GRUPAS PAŠVĒRTĒJUMS									
Nr.	Kritēriji	punkti	Komandas kapteinis	muša	pele	zaķis	vilks	lācis	gailis
1.	sadarbojas komandā	1	1	1	1	1	1	1	1
2.	risina radušās problēmas	1	1	1	1	1	1	1	1
3.	aktīvi piedalās mēģinājumā	1	1	1	1	1	1	1	1
Kopā:			3	3	3	3	3	3	3

GALVOJUMS

Es, Baiba Pura
apliecinu, ka darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u. c. avoti norādīti literatūras u. c. avotu sarakstā.
Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u. c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, pētnieciskajā darbā un tā pielikumos norādītas atsauces.

Darba autors

Baiba Pura

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Datums: 28.12.2023.

IZZIŅA PAR AIZSTĀVĒŠANU

Bakalaura

darbs

izstrādāts

LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte

(fakultāte)

Ar savu parakstu apliecinu, ka darbs izstrādāts patstāvīgi.

Darba autors

Baiba Pura

(vārds, uzvārds, paraksts)

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Darba zinātniskais vadītājs

(akadēmiskais amats, zinātniskais grāds, vārds, uzvārds, paraksts)

Bakalaura darbs aizstāvēts

Pārbaudījuma

sēdē, protokola

komisijas

20__gada _____ Nr.

vērtējums

(vērtējums)

(vērtējums vārdiem)

Valsts pārbaudījuma

komisijas priekšsēdētājs

(akadēmiskais amats, zinātniskais grāds, vārds, uzvārds)

(paraksts)